

PÁLL S. PÁLSSON

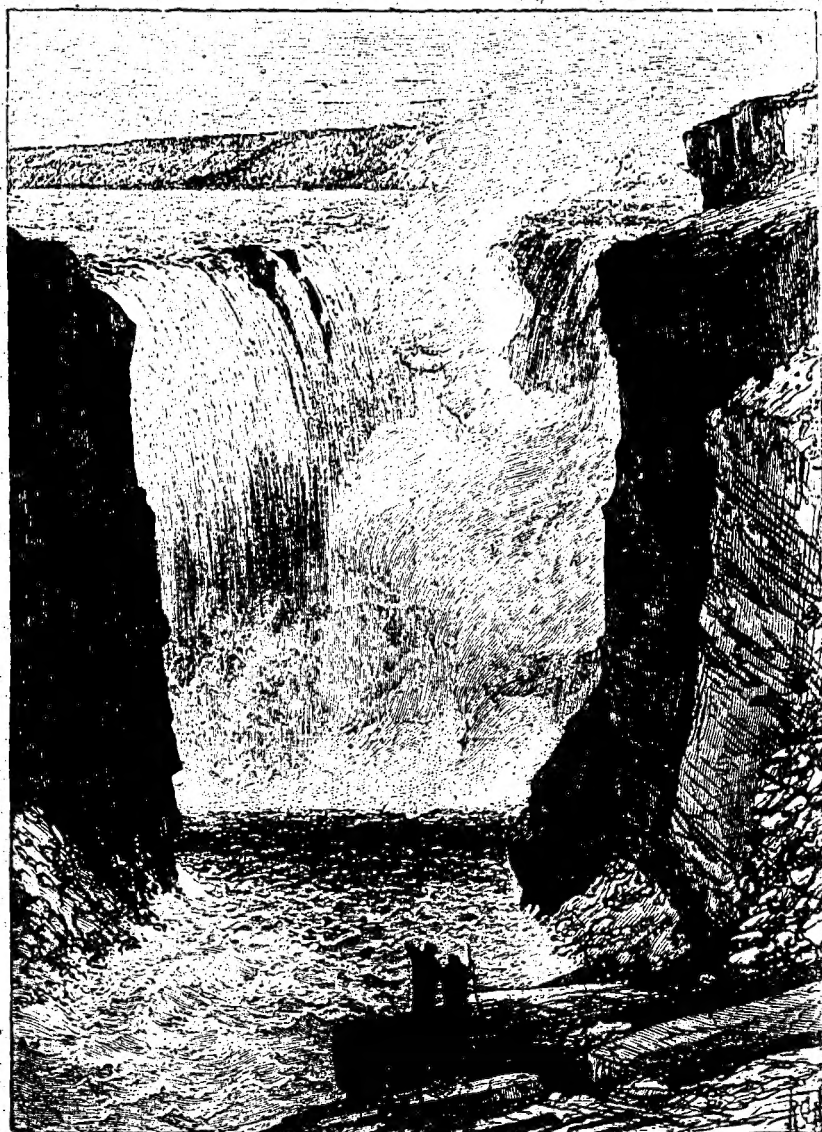
SKILARÉTT

KVÆÐI

WINNIPEG, CANADA
THE VIKING PRESS LIMITED

1947

SKILARÉTT

Aður prentað:
Norður-Reykir
1936

123753

PALL S. PÁLSSON

SKILARÉTT

KVÆÐI

WINNIPEG, CANADA
THE VIKING PRESS LIMITED
1947

Til konunnar minnar

"Eg ætlaði að gera úr mér afbragðs mann"

en aldrei léiðina réttu fann,

og viltist af almennum vegum.

En þeir einir kannast við þokunnar vald,

sem þráð hafa að finna sitt eigið tjald

í annanna útilegum.

En ávalt, er hrellingin huga mín

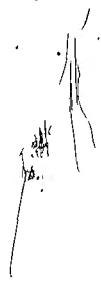
í helfjötra lagði, var svipur þinn

í þokunni vörður og viti.

Svo jafnvel í myrkrinu svartasta eg sá

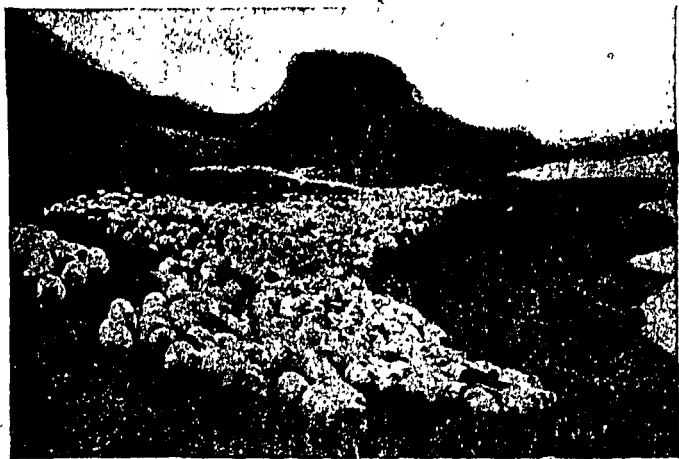
silfur og gulls-bjarma á þokuna slá,

sem gáfu henni guðborna liti.

FRA DAGMÁLUM TIL NÁTTMÁLA

Æðsta þrá mín er: Að mega sjá
inn sem lengst til móðu-blárra fjalla,
þar sem vötnum, runnum, rindum frá
raddir lífsins heyrast fegurst kalla.

Hjá Kleppum

Fjár-rekstrar

Hér er mynd sem minnir stöðugt á
margt, er skeði á vorsins heiðu dögum,
þegar austur-fjöllin brostu blá
beltuð hvítum vetrar fanna-lögum.
Neðra iðgrænt engið þögult lá,
allar hlíðar grænmötlaðar biðu.
Fuglar vorsins frjálsum vængjum á
fram til heiðarbýla sinna liðu.

Hugur mannsins hóf sig þá á flug,
hlekki braut og gleymdi dagsins önnum.
Brjóstið fylltist djörfung, von og dug,
—drottins engill leysti það úr fönnum.—

Heiðin breiddi út friðar-faðminn sinn
frjálsum anda rétti vinar-hendi.
Fegurð sína hljóður himininn
helgu letri á mannsins sálu brendi.

Þá var eins og huldu-heimur nýr
hefði opnast fyrir sjónum vorum.
Blærinn lék í laufum mildur, hlýr,
lækir féllu af brúnum, eftir skorum.
Æðsta þráin allra var að ná
inn sem lengst, til móðu-blárna fjalla,
þangað sem að runni og rindum frá
raddir lífsins heyrðust fegurst kalla.

Leitir

Þessi mynd hún-minnir líka á
morgun-sólar björtu geisla-klæði,
þegar æska og elli fóru á stjá
eftir hvíld og vöku-blandið næði.
Þétt var riðið Þorvaldsstöðum frá,
þreknir fákar juku lífsins gæði.
Bráðum yrði öllum leyft að sjá
inn á heiða-landsins dýrðar-svæði.

Þá var líkt sem leikhúss þögult tjald
liði frá, — og dýrðin birtist öllum.
Hér bjó lífsins hulda töfra-vald
heilagt, stórt, á Íslands tignu fjöllum.
Efstu tindar báru bláan fald,
brostu grös á mýrum, holtum, völlum.
— Hér var ekki teflt um gróða, gjald,
gengismun, á kaupborgum og höllum.

Eins og spegill, tigin, tær og blá,
teygði Lambá strengja sinna lopa.
Bauð þeim lúnu bökkum sínum á
beygja kné og teiga góðan sopa.
Lífsins-vatn frá leyndum heiðar-brunn
leita-mönnum styrk og svölun veitti.
Lækning sú var öllum orðin kunn,
endurnæring hverjum þeim er neytti.

Til rétta

Hér má einnig safnið stóra sjá
sveita-lífið eygja, trega földum.
Myndin þessi minnir líka á
manndóminn í Arnarhæða tjöldum.

Þar var æska og elli metin jafnt,
ýmsum veitti betur þó og miður.
Unglings geðið áleitið og framt,
engum veittist svefn-ró þá né friður.

Fundu þessi ofur-menni oft
aldna liðið fullbúið til glímu,
þegar loksins yfir austurloft
öræfanna, dagur breiddi skímu.
Þá var sungið, sóknin hafin-ströng,
sviftingar og mjaðma-hnykkir leiknir.
Nökkur þreyttu hin gömlu glímu-föng,
gengust að með hryggspennunnar feiknir.

Aðrir skutu skessu-brögðum á,
ská-glímu og tá-brögð reyndu líka.
Fyrir hæl-krók margur maður lá,
magni sínu þó hann reyndi að flíka.
Leggja-brögðin löngum reyndust góð,
listin reis þar oft á hæðsta stigið,
fyrir slíku fár einn kappi stóð,
féll á jörð, — og þá var unnið vígið.

Veturnætur

Réttir eru löngu liðnar hjá,
landið þakið köldum hélu-skrúða.
Silungarnir sveiflast til og frá,
synda í hyljum milli strengja og flúða.
Fljótið raular vetrar-sálminn sinn.
Syrnja fuglar vorsins björtu nætur.
Þungbrýnn, leggur hljóður himininn
húmsins traf, á dagsins köldu fætur.

Myndir þær, sem heiðin hefir sýnt,
hugur geymir fram að síðsta spori,
engri þeirra um æfi verður týnt.
Öræfanna tvinnuð hausti og vori
verður sérhver hugsun útlegð í,
ættar-mót á fjarlæg börn þín setur.
Því mun okkur altaf verða hlý
einveran — um lífsins frosta-vetur.

Kvöldkyrð

Döggín tær við himni hlær,
hægur blærinn ljóðin syngur.
Roða slær á rinda og tær
röðuls skæri geisla-fingur.

Andar nótt í austri hljótt,
er á flótta dagur genginn.
Nýjan þrótt nú drekkur drótt,
dreymir rótt — því hvíld er fengin.

Dottar hjörð um bala og börð.
Blikar fjörður lygn og hljóður.
Halda vörð um hljóða jörð
hafsins gjörð — og skáldsins óður.

Alfa-mærin

(Hernámið)

Eg kvaddi' hana fagra og frjálsa,
með fána við hún,
frelsis-fánann bjarta
— og fögur tún. —

Illa mun una
Alfa-mær
að hollvættum Íslands
sé troðið um tær.

Langt út' í "eilífðar útsæ",
hún átti sér ból.
Mótuð af myrkum nóttum
og miðnætur-sól.

Illa mun una
Alfa-mær
öllu sem Íslandi
óvirðing fær.

Alin með álfum og hindum
við ísa og snæ,
umkringd veðrum og vindum,
vötnum og sæ.

Illa mun una
Álfa-mær
því sem í mollu
og myrkri grær.

Gegn um ómuna aldir
hún átti sitt stríð,
bar þó sigur úr bítum
og betri tíð.

Illa mun una
Álfa-mær
öllu sem frelsinu
fjötra ljær.

Hún hefur borið sinn bjarta
og blikandi fald,
gegn um þjáning og þrautir
og þrældómsins vald.

Illa mun una
Alfa-mær
liðleskju hverri
er landgöngu nær.

Aldrei mun sverta né saka
þann silfur-fald,
útlend ofurmenska
né Oturgjald.

Illa mun una
Alfa-mær
að Íslands állinn
sé öllum fær.

Hraungangan

(Hallmundar-hraun)

Frá hraun-tánni mjóu eg hef mína ferð,
— í heiðríkju og sólskini ferðast eg verð. —
Sem óráðin gáta er hið gráklædda hraun,
í grun minnar sálar er ofið á laun,
sem “Barna-foss” kveður við kletta og dranga:
“Það kunna svo fáir um hraunið að ganga”.

Að þaki er hin fegursta bygd er eg leit,
hin brosandí, sagn-ríka Hálsasveit,
sem syrgjandi ástmey hún segir við mig:
Sorg býr í hrauninu, varaðu þig.
“Barna-foss” kveður við kletta og dranga:
“Það kunna svo fáir um hraunið að ganga”.

Um bænir og aðvörun hirði eg ei hót,
því hraun-breiddan seiðandi blasir nú mót,
sem leyndardóm alda í einveru naut
og engum í heiminum kraup eða laut.

"Barna-foss" kveður við kletta og dranga:

"Það kunna svo fáir um hraunið að ganga".

Svo hraða eg för yfir hraun-sprungna mergð,
en hrollur mig grípur, að vera á ferð

svo langt burt frá alfara vörðuðum veg,

því vor-þokan reynist oft hættuleg.

"Barna-foss" kveður við kletta og dranga:

"Það kunna svo fáir um hraunið að ganga".

Það kvöldar. Nú sólin er hnígin í haf,
en hæðirnar ský-bólstrar færa í kaf,
og þokan hún læðist svo lymsk og svo grá,
svo lamandi mjúk, og svo viðsjál og flá.

"Barna-foss" kveður við kletta og dranga:

"Það kunna svo fáir um hraunið að ganga".

Hver hraun-gjá er orðin að opinni gröf
sem ógnandi gapir, og veitir mér töf,
en hálfskinin beinagrind botninum frá
sig bugtar, — og þegjandi starir mig á.
“Barna-foss” kveður við kletta og dranga:
“Það kunna svo fáir um hraunið að ganga”.

Sem risi er hver hraun-gnípa rökkriu í
og rís eða fellur, — en birtist á ný.
En þögnin er geigvænust. Óljósan óm
í eyrum mér bergmála heyri eg sem dóm:
“Barna-foss” kveður við kletta og dranga:
“Það kunna svo fáir um hraunið að ganga”.

★

Þó myrkrið og þokan sé ofið í eitt
og áttirnar týndar, er stefnunni ei breytt,
en sólin og birtan mun sveipa alt á ný
og sigrá hvert einasta nátt-tröll og þý,
þó “Barna-foss” kveði við kletta og dranga:
“Það kunna svo fáir um hraunið að ganga”.

Bæn

(Með hliðsjón af kvæði eftir E. R. Sill)

Að veizlu-lokum kveður kóngur þann
er kunni fátt sem þótti mikilsvert:
“Þú hirðfífl, ger oss helga bæn í kvöld,
svo hjörtu okkar verði af trúnni snert.”

Og fíflað gullna húfu af höfði tók
og horfði á ambátta og þrælá fans,
er köldu glotti gulðu öllu því
sem guðræknin nú vakti í sálu hans.

Með höfuð bert, að hilmis stóli gekk
og hné sín beygði: “Drottinn, faðir minn
lát miskun þína mér — og þeim í té, —
því maðurinn — hann er þó sonur þinn. —

En lát oss enga aumkun þó í hlut,
þú alheims drottinn, guð og faðir minn.
Eg fíflað, jafnvel, finn þá miklu náð
sem felst í því að vera sonur þinn.

En öllu góðu, er gafstu' oss faðir kær,
á glæ er kastað. Misskilningur vor
er undir-rót. Og þó er ríki þitt
sú þungamiðja er skapar öll vor spor.

Við trúðum fótum fræ og blómin ung
er föður-hönd þín stráði vora leið.
Við gátum ekki greint hið rétta, — svo
að gengnu verki hjörtum okkar sveið.

Og hreinskilnin, sem hjörtum vorum er
hið helga afl, til þess er gera má,
er lömuð, blind, því alt er auðn og tóm
þeim augum, sem ei drottinn lengur sjá.

Og gef oss enga endurlausn. — En frið
til allra manna send þú, faðir minn.
Að loknum degi fel þú fíflíð þitt
í föður-örmum, — eg er sonur þinn.”

Og alt varð hljótt. En aleinn kóngur gekk
þá út úr höll — og bað í fyrsta sinn:
“Að loknum degi fel þú fíflíð þitt
í föður-örmum, eg er sonur þinn”. —

Til Íslands

(Að Íðavelli, 5. ágúst, 1939)

Orð fá ei lýst

hve við unnum þér heitt,
útþráin fékk ekki
hjörtunum breytt.

Systkinin vestlægu

saman í dag
syngja þér móðir
hið fegursta lag.

Fegursta lagið

sem forsjónin gaf,
stemt fá ei stigu þess
stormur né haf.

Grunntónninn: "Ást til þín",
ómar þó best,
í honum geymast
vor sannindi flest.

Sannindi alls
sem í arf tókum vér:
Ómetið dýrmæti
vangoldið þér.

Þröngt var í búi
og börnin þín mörg.
Utar og vestar
var alls-nægt og björg.

Burt var því haldið
að búa í hag,
að gætum við gefið þér
glaðari dag.

Mörgum varð út-vistin
úrug og köld.
Gleymdust mörg landnemans
grisjóttu tjöld.

Tjaldstaðir frumherjans
finnast þó enn.
Þar búa konur
og þar búa menn.

Yfir þeim tjaldstöðum
turna eg sé
gnæfa við himinn:
Hin heilögu vé.

Þar munu börn okkar
fórnir þér fá,
fegursta landið
sem heimurinn á.

Til dr. Rögnv. Péturssonar (60 ára)

Fáir eru fremri
fólks í sinni og huga.
Þegar þörfin krafðist,
þú varðst einn að duga.
Getum eigi gleymt þér,
góði liðsforingi,
þér, sem flestum fremur
fórst með lög á þingi.

Fáir eru fremri
foringjanum góða,
þar sem safnast sveitir
sögu vorra og ljóða:
Lærdóm, metnað, menning
Mímir gaf þér forðum,
til að túlka þjóðum
trú, í fáum orðum.

Fáir munu fremri
frelsis boðskap inna.
Gull fær eigi goldið
göfgi orða þinna.
Þú lézt blys þitt brenna
þjart, á eyði-sandi.
Við hver vega-skifti
vörstu leiðbeinandi.

Þú hefir helgað Hrólfi
Hleiðgarð vestur-þjóða,
troðið alla elda,
Aðils hrundið gróða.
Ei mun Hjalta hrifning
huga þínum breyta,
þegar skyndi-skærur
Skuldar á þig leita.

Til Íslands

(17. júní 1944)

Eg ann þér ei heitar móðir mín
þó myrkrið sé liðið hjá,
og virði ekki hærra þitt vit og þrótt
þó viðjunum laus sértu frá.
Eg stærri ekki nafn þitt hjá stórveldum heims
þó standirðu að lokum frjáls.
Þú baðst aldrei friðar, en fyrirleizt þá
sem fjötrana lögðu á þinn háls.

Í æðum þér geymdir þú aðals-blóð
frá uppruna veldis þíns,
sem enginn fékk blandað — þó ætti þá von —
með úrkynjun vilja síns.

Með skautið þitt fannhvíta og fjöllin þín blá,
í frumhelgi ólstu þín börn.

Mót útlendum refjum, — á réttvísan hátt, —
þau reyndust þér skjöldur og vörn.

Nú horfir þú bláeyg um haður og sund,
með hátignar svipinn á brá,
því loks er nú runnin sú langþreyða stund,
og loksins er uppfyllt sú þrá:
Að gangir þú alfrjáls á alþjóða-mót
sem áður, og veitir því lið
sem fegurst er hugsað, og fegurst er kent,
um frelsi og manndáð og grið.

Ávarp Fjallkonunnar

(Að Gimli, 7. ágúst 1939)

Tilteinkað ungfrú Lóu Davidson, sem táknaði
Fjallkonuna, að Gimli áminstan dag,
og söng þetta kvæði.

Eg heilsa' ykkur börn mín. Eg ann ykkur æ.
Sjálf eilífðin fær ekki slitið vor hjörtu, —
og ást ykkar var ekki varpað á glæ,
því vorið og sólin og næturnar björtu
er' verndari lífsins gegn vetri og snæ
og vonleysi, kvíða og myrkrunum svörtu.

Þó margt sé að vísu, sem bilaði og brást,
og bylurinn norðlægi kalt hafi andað,
þá vitið það börn mín, hin íslenska ást

er auður, sem mölur og ryð fá ei grandað.
Og merki þess glöggar og glöggar hér sjást,
að guð hafi til þess í upphafi vandað.

Eg kveð ykkur börnin mín blessuð í dag
og bið þess, að alfaðir veg ykkar greiði
og láti' ykkur snúast hvert lífs-starf í hag
og ljós ykkar manndáða skína í heiði,
svo þið verðið landi' ykkar dag eftir dag
hin dýrðlega blómkróna' á alþjóða-meði.

Þú söngst mér lag - - -

Þú söngst mér lag, þú söngst mér lag,
er sólin hneig að mar,
og síðan hef' eg heyrt það lag,
já, heyrt það alstaðar.
Þú söngst það aðeins, aðeins mér.
— Þú áttir mína sál —.
Það lifir meðan tár er til
og tungan hefir mál.

Þú gafst mér rós, þú gafst mér rós,
— þá glatt mér varð í hug —.
Hún gaf mér von og þrek og þrótt
að þreyta að nýju flug.

Svo þó að hinsta heimsins rós
að haðri beygi sig,
þá lifir hún í muna mér
og minnir æ á þig.

Þú gafst mér ást, þú gafst mér ást,
sem guð einn skilið fær,
því hún er eins og hörku-frost
og heit, sem vorsins blær.
Eg veit ei hvort hún vefur mig
með vorsins hlýju mund
að lokum, eða leggur mig
sem lík, í frosinn blund.

En ástin, hún er cilíft líf
og æðri en söngva-mál,
þó rósir fölni, hún fölnar ei,
en frelsar hverja sál.
Þó söngvar gleymist, sölni rós
og sólin verði köld,
þá verður ástin öllum hjá
hið allra hinsta kvöld.

Rís bjarta sól - - -

Rís bjarta sól og send oss geisla þá,
er sigrað fái þoku-skýin grá,
og breið nú yfir bæi, nes og ós
þitt bjarta ljós.

Rís bjarta sól og sendu í hjörtun inn
þaðn sigur-ljóma, er skreytir himininn,
— svo hverfi alt sem hræðsla og kyði óf —
ó, heilög sól.

Rís bjarta sól — því svört er þessi nótt —
og sigur veit því góða, nýjan þrótt,

svo græði hverja ben og blóðug lönd
þín bjarta hönd.

Rís bjarta sól og lýstu öllum lýð,
svo létti byrði þeirra er heyja stríð
við svik og lýgi, áþján, örbirgð, neyð,
þín ásýnd heið.

Rís bjarta sól — og signdu “Norður-lönd”.
Græð sárin þeirra, rétt þeim líknar-hönd.
Leið giftu Svipdags, Hrólfs og Bjarka, heim
til hjálpar þeim.

Skýja-borgir

Þú byggðir þær eina eftir aðra
— þær urðu þér flestar til gleði.
Þú settir þitt sjálfstæði og heiður
— og svo nokkur ljóðmæli — að veði.

Og hjart var um borgirnar þínar,
því Bragi var tíðum þinn gestur.
En tvær voru áttirnar oftast:
í austur — og líka í vestur.

Því hornsteina alla úr austri
þú áttir, en viðir og klæði
í vestrinu voru þér gefin
og viðauka hrifning — og fæði.

— — — — —

Þó hrynji hver borg, sem þú byggðir,
mun Bragi enn firra þig sorgum
og gefa þér gull til að hlaða
grunna að nýjum borgum.

Kirkjurústir

(Sjá framsíðu Heimskringlu 20. des. 1944)

Í kirkju-rústunum kropið er,
og kallað: "Drottinn líkna þú mér.

Lát hörmungum linna. Gef hjörtunum grið,
og heiminum bróður-þel, réttlæti og frið."

Sú bæn er ei ný. — Svo var beðið fyr,
af blæðandi hjörtum, við kirkju-dyr.

Hjá rómverskum þrælum bar Kristur kross,
þeim krossi — er hann dó — vár smeygt á oss.

Og þúsundir deyja þann dag í dag,
til dýrðar og fórnar öðrum í hag.

Og Barrabas er okkur ennþá kær,
en óhug og vandræði Kristur oss ljær.

Svo þessvegna, að réttmætum Rómverja sið,
við reisum enn krossinn, við morðingjans hlið.

Skipbrots-maðurinn

(The Castaway)

(Með hliðsjón af kvæði eftir Þorvald Pétursson)

Hefðir þú sjón, þá hér þú mundir sjá
við hlið hans standa engil, — drottni frá.

Á sandinn hljóða starir stjörnu-mergð,
en stunur hafsins leika undir-spil
við hugsun manns, sem himins mænir til
með höggvinn skjöld og brynju — og slitið sverð.

Sem brotið skip, af brim-sjó rekið lífs,
er báruur kaldar hafa leikið við,
hann liggur hér við ömurleika alls,
og ekkert það, er veitir honum grið.

En þá er eins og einhver rödd og mund
hann endurveki: "Tak þú sæng og gakk,
þú lifir enn, — þú aðeins féllst í blund —
og ávaxta og margfalda þitt pund".

Hann stendur upp. Mót austri er ganga hafin,
mót austri og sól, — en skip-brots sagan grafin.

Villiöndin

(Haust eitt urðu villiöndur seinar til suðurferðar og þegar þær flugu yfir Winnipeg gerði ísing svo mikla að vængirnir gátu ekki borið þær og duttu þær á stræti borgarinnar, bjargarvana, en "dýravínir" voru við hendina og hjálpuðu þeim í soðpottinn).

Þú gleymdir í bili að blíðviðrið er
til biðar ei trúlynt á stundum,
því vatnið þitt blikandi blasti við þér
með brosandí vikum og sundum,
og þessvegna tókstu þér töfina að kveðja
í traustinu að mættir þú vinina gleðja.

Og sumarlangt hafðir þú kvakað svo kátt
við kyrláta hólma og strendur,
og heiðloftið skínandi brosti þér blátt
og þliknandi engjar og lendur.
Nú andaði haustblíða í litverpum lundum,
á ljós-skrýddum vötnum og fölnandi grundum.

Þín bjartsýni gat ekki búist við því
að blindhríðin kæmi svo snemma,
og fegurstu vorblíðu fræin á ný
að feigðin nú ætti að hremma.
Svo þessvegna beiðstu, unz þrengdist vökin.
— Þú þekktir frelsandi vængja-tökin.

Þú hófst þig til flugs yfir hættur og neyð
til heitari sólvermdra landa,
en rendir þó ástblíðum augum um leið
til úthafs og norðursins stranda.
Þú byggðir á vonina og vængina traustu,
— í vöggugjöf bjartsýni norðursins hlaustu.

En stormur og ísing þitt fjötruðu flug,
þig fengu ekki vængirnir borið,
og þó að þú ættir enn djörfung og dug
og drauma um sólina og vorið,
þá fataðist, ósjálfrátt, flugið og þrekið.
— Með feginshönd ræningjans mót þér var tekið.

Og bæn þín um miskun og mildi var hædd,
því matvonin réði nú lögum.

Ef mannveran, úrættuð, guðseðli er gædd
það gleymist á þesskonar dögum.

En sál þín og von þín og hugur og hjarta
sig hófu til flugs, — móti norðrinu bjarta.

Lokaróðurinn

Hann situr við hafið og horfir á
hvítvængjuð sigla skipin.
Órættar vonir, ófyllt þrá,
óhugur, kvíði, nú sitja honum hjá
og bregða bliku á svipinn.

Hann átti þó líka forðum fley
með fannhvítum, þöndum voðum,
er stýrði hann sjálfur sterkri mund
mót straumum og fram hjá boðum.

Hvern morgunn hann gengur að græði út,
gætir að veðri og öldum.
Svo sezt hann á hafrekin, sandorpinn bút,
sjóinn, skimar, — og rauðum klút
bregður að brúnum köldum.

Engann grunar hvað inni býr
í afkimum þreyttrar sálar.
— Hugsanir öreigans, ólán og kvöl
enginn í heiminum málár.

Nú minnst hann þess, er með brotinn bát
hann barðist í hinstu lending.

Þann dag var á miðinu hans síðsta sát,
hans sjómanns-lund var þó hress og kát,
og lífið sem ljóða-hending.

En viður hans bezti, á bátinn hans
byrðing járnvörðum rendi.

Útlit var tvísýnt og veður vont,
svo hann veifaði kveðjandi hendi.

En landi var náð, þó að löðrið svalt,
léki um hár og vanga.

Oft hafði um dagana andað kalt,
er einvirkjans bátur á flúðunum valt
í boðum og briminu stranga.

Nú hluturinn dýrkeypti á hafsbotni lá,
og hugurinn kvíða sleginn:
Því hver átti að bæta bátinn hans
eða benda á nýja veginn?

Svo gengur hann heim, — en hans lund er ei létt,
þó er ljósblík í döprum augum,
þar á hann þó himneskan heiðríkju-blett
og hjörtu, sem veita honum forgangs-rétt,
og vernda hann frá vofum og draugum.
Þar dvelur hann oftast daginn út
á dýrðilegum viná-löndum.
Er sólin lækkar hann labbar af stað
út að löðrandi græðis-ströndum.

Hann horfir á skipin, eitt og eitt,
— öll bera hlut að landi. —
Lendingin flestum gengur greitt,
gjálpandi aldan þeim bagar ei neitt,
svo hér er ei hætta á strandi.

Hann fagnar, er einæring flytur að strönd
freyðandi hafsins alda. —

Því hann á þó altaf einn sinn hlut,
sem engum þarf skatt að gjalda. —

Þar situr hann hljóður og horfir á
hvítvængjuð skipin lenda.

Órættar vonir, ófyllt þrá,
óhugur, kvíði, nú sitja honum hjá,
— en alt mun þó taka enda. —

Svo gengur hann heim, en hans lund er ei létt,
þó er ljósblik í döprum augum.

Þar á hann þó heilagan heiðríkju-blett
og hjörtu, sem verja hann draugum.

Til dr. M. B. Halldórsson

(70 ára)

Ára-fjöldi engum tjón
orkað manni getur,
ef hans hjarta og sálar-sjón
sér hið bjarta letur:

Letrið það, sem ljósið skóp
lífsins gátu að skýra.
Fámennan þó fylli hóp,
frægð hans ei má rýra.

Ekki er manndáð mest í því
meirihlutann styðja,
eða láta þræla og þý
þjóða-veginn ryðja.

Þú hefir sjálfur unnið að
okkar vega-bótum,
greitt þar veginn heim í hlað
hrumum, lúnum fótum.

Þú hefir tekið heilli hönd
hvar sem þurfti að vinna,
numið ótal óska-lönd
æsku-drauma þinna.

Þegar út er ýtt frá strönd
óska eg þér að finna
öll hin björtu unaðs-lönd
óska-drauma þinna.

Frumherjar hinna frjálsu trúarskoðana

(50 ára minning)

Þeir horfðu mót sól og austur-átt
og ylinn að hjörtunum leiddu.

Þeir sóttu í fornöld sinn manndóm og mátt.
En mörgum var til þeirra í upphafi fátt,
og sögðu að þeir léki sannleikann grátt
og samlyndi og bróðurhug eyddu.

Þeir sigldu fleyjum í sólar-átt,
— að sannleikans staðreyndum gáðu. —
Þeir gátu ekki lifað við lýgina í sátt,
og létu ekki bugast. Þeir trúðu á þann mátt
sem gæti merki það hafið hátt,
er hugirnir ljóselsku þráðu.

Svo færðu þeir eldinn og ylinn til vor,
og ástúð og bróðurhug glæddu.
Þeir gáfu oss framsækni, gáfu oss þor,
þeir gáfu oss útsýni og frelsandi vor.
Svo, hjartfólgna þökk fyrir hvert þeirra spor,
hvern hugsjóna-reit, er þeir græddu.

Til J. F. Kristjánssonar

Samsætis-vísur, 23. sept. 1941.

Eg kann ekki að yrkja þér kvæði
sem kallast má fyrirtak,
en þó vil eg reyna að rétta þér hönd
í rími. — En söngfuglsins kvak
ei heyrir í hendingum þessum,
því harpan á ekki þann streng,
sem dáð geti í örfáum ómum
svo ágætan samferða dreng.

En fyrst þegar fundum bar saman
eg fann að þú áttir þá dáð
að reyna ekki að sýnast, — en samt vera trúr
unz síðustu höfn væri náð.

Eg fann það í handtaki hlýju,
og heyrði það viðræðum í,
eg sá það í svip þínum, vinur,
— eg sé það í kvöld, — enn á ný.

Eg sá þig, er gleðin þig gisti
og "guða-veig" lífgaði sál.
Þú hélzt þinni stefnu — og horfðir æ fram.
— Þér heftist ei tunga né mál.
Eg sá þig, er sorgin þig kvaddi
til samfunda, óvænt og hljótt,
þinn manndóm þó mátti ei buga
sú myrka og þögula nótt.

Já, þú hefir hugi okkar heillað.
Ditt háseti verða nú skal
í kvöld — og um ókomna æfinnar tíð
í íslenzkrar vináttu-sal;
í íslenzkum ástvina hjörtum,
hjá íslenzkum samferða hóp.
— Og Ísland um eilífð þig blessi,
því Ísland þitt lunderni skóp. —

Ísland

Gímli 2. ágúst 1943.

Í þínu nafni Ísland, erum við
með ást og virðing mætt á þessum degi.
Við minninganna mikla, gullna hlið
er margt, sem birtu slær á dimma vegi,
og hér er stund sem gefur okkur grið
að göfga þig — þó um það flestir þegi.

Öll ljóð, sem skáldin lögðu þér í skaut,
er lítil tilraun uppeldið að meta.
Sá arfur leiddi oss út úr margri þraut,
og öllum veitti birtu milli hreta,
og lét oss skilja, á langri æfi-braut
að lifa fyrir meira — en bara að éta.

Um margar aldir þú varst þrautum háð,
— en þér var ekki sjálfu um að kenna —
er alt, sem fegurst fornöld hafði skráð
í feigðar-loga reyndu menn að brenna.
— Þá sýnist ekki von um neina náð
er neyðar-fjötrar vilja fólksins spenna.

Þitt lán er meira en margur hafði spáð,
og mangararnir fengu á hörðu að kenna,
því fornu goðin vörðu lög og láð
með ljósum þeim, er öllu skærar brenna.
Þau vörðu því þú yrðir andleg bráð
og æti leigðra þræla og vesalmenna.

Og enn fer svo, að gömlu goðin þín
með giftu sinni framtíð þína verja.
Nú öllu fegra frelsis-sól þín skín
því fjarlæg börn þín hollustu þér sverja.
Og ennþá munu vizku vætti þín
á vanþekkingar draugaliðið herja.

Já, þú ert Ísland, ódauðleika háð,
svo aldrei muntu fyrrast börnum þínum,
og um þig verða ótal kvæði skráð
um alda-raðir, þó við flestum týnum,
svo þó oss skilji lögur bæði og láð,
í ljóði og söng við minning þína krýnum.

Myndin

(Hliðsjón af kvæði eftir H. A. D'Arcy)

A sælum sumar aftni,
er sól í vestri hló,
þeir sátu margir saman
í svartri drykkju-kró,
og sögðu ótal sögur
og sungu um konu og mey.
Þá alt í einu birtist
þeim eitthvert flækings grey.

“Nei, hvaðan kom hann þessi?
með keskni einn þá spyr.
“Hann vill nú fá sér víský,
og vera hjá oss kyr.
Irr!, Tryggur, taktu fantinn
með tönnum þínum út.
Eg sá hér aldrei áður
svo auman læbbakút”.

En gáska þeirra og gremju
með geði mildu hann tók.
Hann brosti sætt, og sagði:
"Hér sjáið fagnaðs hrók.
Eg veit það vinir mínir
þið virðið góðan mann.
Þið leitað hafið lengi
og loksins fundið hann".

"Einn drykk þið góðum gefið,
því gjald eg hefi ei neitt.
Eg á ei aura neina,
því alt er hjá mér breytt.
Hvað! Haldið þið eg hafi
ei haft í vösum auð?
Eg átti eitt sinn meira
en öll þið veslings gauð".

"Guðs þakkir! Þessi drykkur
mér þótti hressing góð,
og ef eg kem hér aftur
eg ykkur flyt mitt ljóð.

Hvað? Syngja? Ei sungið fæ eg,
— ei svona skrípa-leik —
minn barki og rödd er brostin
og brjóst og lungu veik”.

“En sögu vil eg segja
og sannleik dylja ei neinn.
En meira viský, vinir.
Já, vinir, bara einn.
Þið munuð tæpast trúá, — — —
— Einn til. Nú batnar mér —
eg eitt sinn bar af öllum
sem eru staddir hér”.

“Fyll bikar minn á barma
og ber hann til mín hér,
því hálfur húsgangs-sopi
vart hæfa þykir mér.
Já, þessi sopi sæmir.
“Út súpra”. Hér er skál:
Eg drekk til allra, allra,
sem eiga nokkra sál”.

“Þið hafið veitt mér vinir
svo vel. — Nú segja skal
hvað sökkti mér í svallið
og sálu minni stal.
Eg sagði ykkur áðan,
eg eitt sinn maður var,
en örlög, — eða heimska —
mig ofurliði bar”.

“Eg málari var. — Ei maður
sem malar hús og fjós. —
Var list-málari leikinn,
gaf lífið dauðri rós.
Og herra og herra steig eg,
svo hátt, eg loksins sá
að orðstír, auð og frama
mér auðnast myndi að ná”.

“Eg málaði mynd, — þið hafið
nú máske hana séð. —
Eg nefndi hana “Frægðar-fálmið”.
— Þið fylgist ekki með? —

Eg seldi hana á \$7,000 dái.

Nú söguna byrja skal:

Þá mætti eg henni, er heila
og hjarta mínu stal".

"En erfitt er að trúa
að afhrak, slíkt sem hér,
hafi unnað ungri konu,
og ást hún hefði á mér.

En hennar heitu kossar
til himins lyftu sál.
Í mánuð — eða meira —
hún muna kynti bál".

"Þið sáuð aldrei svanna
er sólu fegri var.
Af gimsteinum og gulli
sem guð af mönnum bar.
Þið selja mynduð sálir
mót svannans stundar-koss,
því aldrei var, né verður
svo verðmætt ástar-hnoss".

“En eg var mynd að mála,
af manni, — ungum svein,
sem var minn besti vinur, —
í vor, er sólin skein.

Hún sá þá mynd, og sagði:
Þann svein eg hlýt að dá
sem á svo fögur augu,
að aldrei fegri eg sá”.

“Og fyrr en varði, vinir,
þá var hún horfin mér.
— Mér finst þó sem eg sjái,
eg sjái hana hér. —

Hann stal þar öllu, er átti’ eg,
því alt með henni dó.

Mitt líf varð líkt og neisti
í luktri ösku-stó”.

“Þá fór eg fyrst að þjóra,
þar fann eg stundar-ró,
því einhver æðis-löngun
mig út í sukkið dró.

Er tár í áugum ykkar?

Slíkt aðeins hæfir snót,
því karlmenn kunna varla
þau kærleiks vína-hót”.

“Einn krítar-mola. Mála

þá mynd af henni eg skal,
sem fegri var en Venus,
— og viti mínu stal. —

Minn bikar fyrst þið fyllið,
— lát freyða horna-lind —
svo geti eg hér á gólfið
þá gyðju dregið mynd.”

— — —
Með glas í hönd svo gekk hann
á gólfið út, með ró,
og með þeim krítar mola
hann mynd af henni dró.

Er hinsta lokk og línu
hann lokið hafði þar,
þá fram á gólfið flatur
hann féll — og dauður var. —

Undir burtför

(Haustið 1899)

Hví situr þú hérna litla lóa
svo hnipin og hljóð?
Í dag er sólskin og sunnan-vindur,
í sólardýrð þaðast hver fjalla-tindur.
Hvar eru þín ættjarðar-ljóð?

Hví situr þú hérna litla lóa,
er lömuð þín þrá?
Sérðu ekki blikið á heiðunum háu,
heyrirðu ei sönginn hjá fuglunum smáu?
Samt drúpir þú döpur á brá.

Hví situr þú þögul litla lóa
við lyngmóinn þinn?
Heyrirðu ei börnin þín kveða og kvaka?
Þú kemur að vori með hópinn til baka,
og "dýrðin" í dalinn þinn inn.

Hví syngur þú ekki litla lóa

þinn lofsöng í dag?

Þú kættir öll hjörtu með kvakinu blíða

er komst þú í vor fram til dala og hlíða;

það vakti okkur vonir — það lag —.

★

Þú situr hér þögul, því senn áttu að kveðja

þinn sólríka lund.

Aftur mun vora, en eitthvað þér spáir

að aldrei þinn lyngmó hér framar þú sjáir,

— og skamt sé að skilnaðar stund.

Konungsefnið

I.

“Þið buðuð mér stóra og háreista höll,

— en hjarta mitt var ekki þar. —

Þið gáfuð mér alt það, sem gullið fær keypt,

— en gleði mín var ekki þar. —

Þið gáfuð mér hesta og hunda og naut,

— en hjarta mitt var ekki þar. —

Þið gáfuð mér auðæfi og glitrandi skraut,

— en gleði mín var ekki þar. —

Þið gáfuð mér þræla og hirðmeyja hóp,

— en hjarta mitt var ekki þar. —

Þið gáfuð mér yöld yfir galeiðu fjöld,

— en gleði mín var ekki þar. —

Þið gáfuð mér vald til að hengja og hrjá,
— en hjarta mitt var ekki þar. —

Þið gáfuð mér vald til að ginna og flá,
— en gleði mín var ekki þar. —

Þið gáfuð mér vald til að hreykja mér hátt,
— en hjarta mitt var ekki þar. —

Að virða hinn arfgenga valdhafa mátt,
— þó var ekki gleði mín þar. —

Þið buðuð mér kórónu, hlífar og hjör,
— en hjarta mitt var ekki þar. —

Þið buðuð mér gullhauga og gimsteina-fjöld,
— en gleði mín var ekki þar." —

II.

Þeir skildu ekki konungsins skapandi þrá;
né skoðun hins þroskaða manns.

Hann mátti ekki örbirgð og eymdina sjá
sem ógnuðu ríkinu hans.

En þegar þeir sváfu, hann hliðunum hratt
og hljóðlega um borgina gekk.

Og alt sem hann grunaði sá hann var satt,
og sannanir ótal þar fékk.

Hann allsleysi þegnanna uppmálað leit,
og örverpi hvít eins og lík,
því þúsundir urðu að þiggja af sveit
hjá þjóð sem var öflug og rík.

Og þegar að ill-launuð atvinnan brást,
— og allsleysið konunum sveið, —
mót lífeyri seldu þær upplogna ást,
— það einkennir sárustu neyð. —

En mæðurnar nauðugar báru út sín börn,
— að bjarga þeim smáninni frá —
með blæðandi hjörtum. Slík var þeirra vörn,
er vonleysið framundan lá.

Og lýðurinn þrælkaði, þjáðist og leið,
svo þreytan varð logandi kvöl.
Hann gat ekki horft á þá hörmung og neyð:
Hið hýldjúpa mannlífsins böl.

III.

“Þið skilduð ei konungsins skapgerð, og því
reið skruggan. — Og hér er mitt svar:

Eg fyrirlít ambáttir, fyrirlít þý,
eg finn ekki gleðina þar. —

Eg fyrirlít hallir og hunda og naut,
því hjarta mitt er ekki þar.

Eg fyrirlít titla, eg fyrirlít skraut,
eg finn ekki gleðina þar. —

Eg fyrirlít hirðmenn og hópa og mergð,
því hjarta mitt er ekki þar.

Eg fyrirlít þræla og galeiðu-gull,
því gleði mín er ekki þar. —

Eg fyrirlít valdið, sem veitir oss rétt
hinn veika að forsmá og hrjá,
það vald hefur stimpil á stéttirnar sett
og stórsyndum krýnt vora brá.”

Franklin D. Roosevelt

I.

Þyngdi í lofti. Þoku-slæður
breiddust á hnjúka, og hæðstu tinda.
Byrgðu útsýni bakkar hríða,
en vindur hvein í visnum stráum.

Reifðist þá sól rauðum mökkva,
úlfur gekk undan, en eftir gýll.
Voru þau undur varasömum
mönnum merki margra fréttu.

Útréttur armur auðs og pretta
sópaði almúgans svita-dropum
ofan í pyngju eigingirni,
sjálfs-elsku sinnar, svalls og losta.

Urðu innstæður aldurhæginna
manna og kvenna Mammon að gleði.
Hrundu bankar, og hallir stórar,
þar sem alþýðan eignir geymdi.

Heyrðist þá rödd: "Hér skal enda
öld óréttar, og alsleysi manna.
Frumburðar-rétt, fjárs að neyta,
allir eiga, — en einn trauðla.

Sé eg verksmiðjur vörum hlaða
vagna og skip. Viðskifta-græðgin
hefir samtímis sært og þvingað
ungmenni okkar og öldurmenni.

Rísa reykháfar röðli herra,
flytja boðskap fjarrum löndum,
uppsprettu auðs okkar prísar.
En — blandinn er reykur blóði og tárur.

Eigi má æskunnar útþróa fórnar
verksmiðju-höldum og véla-menning.

Eigi má ræna ekkjur og stela
innstæðu-fé einstæðinga".

Orðum þínum allir hlýddu,
fjær og nær, Franklin D. Róosevelt.
Báru þau boðskap bjartari tíða.
Ræður nú réttur, svo þau rætst hafa.

II.

Þyngdi í lofti. Þrumu-fleygír
sáust leiftra lengst í austri.
Boðuðu að nýju bölg og hættu,
uggvana þjóðum og óvarendum.

Varst þú á verði. Veður-glöggvi
áttir þú fremur öðrum mönnum.
Spámanns-gáfu og speki forna
erft hafðir þú frá öfum þínum.

Tár-blandin raust Tjekko-Slava
barst þér til eyrna: "Bjarga, bjarga
sjálfstæði voru. Sjá hve oss blæðir.
Illfylgjum einræðis af oss lyftu."

Birtist í skuggsjá skelfing og dauði
Pólverja prúðra. Píningar-saga
okkar aldar að eyrum þér barst.
Hlýddir þú hljóður hörmunga-fregnum.

Heyrðir þú bæn Hollendinga,
fullhuga fornra, og frænda þinna:
"Veittu oss lið, vilja og hjarta
eigum vér enn, annað traðla".

Barst þér frá Belgíu bæn um aðstoð
hjálpvana þjóðar, mót Húna svikum.

— Tæpt er að trúá tuttugu ára
innlendum útlending í örva-sennu, —

Dreymdi Danmörku dýrð og sælu,
hlutleysi hjartans, þó heimur stríddi.
Leið eigi á löngu, að ljósvakans öldur
bæru þér bæn tím björg og frelsi.

Næddi um Noreg, neyju-kuldi,
þegar Nazistar náðu völdum.

Fluttu þér bæn, fírdír og dalir,
útsker og eyjar, um aðstoð þína.

Hátt lét hljómur hornsins góða,
Rollands-naut, frá Ronceval,
þegar Rómverjinn rýting svika
lagði í bak lömuðum bróður.

Birtist þér í skuggsjá Skuldar-senna
Þýzkra-þræla, mót þjóðum frjálsum.
Heyrðir þú rödd herkonungsins
Winston Churchill: "Víkjum ei bræður".

"Umkringir okkur, austan og vestan,
norðan og sunnan, niðinga-skari.
Helvítis-her Hitler-sinna
yfirbugum, þó einir berjumst".

"Slíðrum ei brand, stöndum saman,
fórnum fé, fórnum kröftum,
unz stigamennskan stolið frelsi
og herteknar þjóðir af höndum lætur".

Hér var sú rödd, er hjarta-strengi
vestrænna þjóða að verðugu snerti.
Birtust þar ómar anda frelsis:
"Monroe Doctrine" og "Magna Carta".

Forsetinn frægi, frelsis og dáða,
heil-lyndu hjarta, hefir nú svarað:
"Eigi mun lengi liðs vors að bíða.
Fall þitt er mitt. Frelsið skal ráða".

Eigi fá öldur Atlantshafs þaggað
rödd þína, Roosevelt: "Réttur skal lifa.
Segið Hitler, og Helvítis-öflum,
að enn lifi frelsi, þó alt um þrotni".

Raddir frá liðnum árum

(1914—1918)

Að enda stríð, og sorg og sár,
og sviknar vonir, ekkna tár,
við gengum út í grimman leik,
sú greidd var skuld, — en stjórnin sveik. —

Í fjögur ár var fórnin vor,
og fult af blóði hvert vort spor.
Við töldum ekki eftir neitt,
og alt var þessum heimi greitt.

Við tókum blund í tuttugu ár
og trúðum því, að heimsins sár
við hefðum grætt, og glætt þá von,
sem gaf í fyrstu "Mannsins Son".

Við skildum eftir ekkjur, börn,
— því okkar stríð var þeirra yörn —
Við treystum guði, — trúðum stjórn:
Sú trygging væri okkar fórn.

En er við sáum sveitar-styrk
væð sólin okkur dáuð og myrk.
Er börnin okkar brauðið þraut,
vor beinagrind ei friðar naut.

Að friða okkar fínu bein
var frelsisgatan þessi ein:
Að byrja annað alheims-stríð
og endursvæfa heimsins lýð.

Þá varð oss svefninn sorgar-mál,
við svikin loforð, hræsni, tál.
Vor andvaka er orðin nú
hjá auðvaldinu "maura-bú".

Óp allra þjóða

“Og ennþá getur góða menn”
sem ganga í dauðann. Tvenn og þrenn
oss greiðast manngjöld, eins og er,
en allt í sama horfið fer.

Við trúum því að þetta stríð
sé þjóðarheill, og frelsi lýð
frá alskyns hörmung, hræsni, þraut.
En hvar er þessi nýja braut?

A meðan auðvalds ofurmögn
í æðsta dóminn bera gögn,
er ekki von um vætti nein,
sem verndi þeirra dauðu bein.

Og þrælahald við eigum enn,
og undirtyllur, keypta menn,
er selja fúsir fyrir mat
öllum forréttindi á Árarat.

Jú, örkin flýtur eins og fyr,
og enn má finna nýjar dyr.
En þessi manngjöld eru oss
og öllum þjóðum smán — og kross. —

Til Steindórs Jákobssonar

(Afmælisvísur)

Þú lætur ei mikið um lífsferil þinn,
né löngun að reisa þig hátt,
en þú verður, Steindór minn, stærri en hinn,
sem stærir sinn andlega mátt.
Því lán er það öllum, sem lærðu að sjá
að lífið er meira en brauð.
Og þeir verða gæfunni gersemi mest,
sem gátu ekki kafnað í auð.

Eg óska þess vinur, þér veitist sú fremd
og vegsemd, er manndómnum ber.
Og hvar sem þú ferðast um borg eða bæ,
þín bersögli fylgja mun þér.
Þú þarft ekki að skríða með skrilnum í hlé,
— með skrumurum áttu ekki braut.
Þitt sjálfstæði og uppeldi, sýna þér leið
að sigra, í hættum og þraut.

Og lifðu nú áfram í sælu og söng,
— en sjálfstæði andlegu mest —
svo þegar að gatan er grafin og þröng,
þá gefi þér forsjónin hest,
sem vill ekki þræða um þvingaða leið
og þjóðvegu ónytju máls.
En legðu aldrei fjötra á frjálslyndan hug,
né festar um drenglyndan háls.

Útfall

(J. Rae Tooke—Chatelaine, febrúar, 1939)

Þú gengur milli manna, sonur kær,
þér mætir aðeins þetta kalda svar:
"Við þurfum ekki þinnar hjálpar með.
Þú ert of gamall". Annar segir þó:
"Of ungur. Þér er best að fara heim".
En sólín brosir hlý við himins-skaut
og horfir niður á alsleysingjans braut.
Og vorið nálgast náttúrunni hjá,
en neyð og myrkur, drengnum hvílir á.

En hann var barn, er heimur æðið tók.
Hans hjartkær faðir kysti ungan son,
og bjóst til stríðs. — En loforð fyrst þó fékk
um frelsi og alsnægt, þegar kæmi hann heim,
og umhyggju frá yfirvöldum lands.

Og nú, er þessi ungi einkason,
með ótal vonir, krafta og vinnuþrá,
að krefjast þess, sem allra réttur er.
"Of ungur. — Gamall — Vil þig ekki sjá".

Um leið og stríðsins lúðrar gjalla á ný,
þeir leita, biðja, sækjast eftir þér.

Þá verðurðu ekki of ungur, sonur kær.

Þitt æskublóð, er stríðsins guði fórn,
og líkami þinn lífsins næring hans.

Þá breytist alt, og önnur birtist tíð,
og allir dýrka og blessa soninn minn.

— En guð, ó, guð, lát mannsins hjarta og hug
þér helgað, svo að framar verði ei stríð.

Sólsetur

Hnígur senn að hafsins öldum

himinsins sól.

Skryðir fjöllin skarlags-tjöldum

skínandi sól.

Aftanblær um engjar líður,

austrið sveipar dregill fríður.

"Góða nótt", þér gjörvalt býður,

goðborna sól.

Lífsins barstu blys í hendi,

broandi sól.

Alfaðir þig okkur sendi,

eilífa sól.

Aftur mun þín birtast blíða,

bjartir geislar loftið skryða.

Fagna, veldi hafs og hlíða,

heilagri sól.

Asra

býtt

Gekk hin fagra greifa-dóttir,
göfg og hljóð, hvern sumar-aftan,
þangað, sem að litla linden
ljúfum rómi söng við blómin.
Sérhvert kvöld hún sá þar standa
sorgum búinn þrælinn unga,
— þar sem linden lék við blómin.

Fölari varð hann dag frá degi.

Síðla kvöld eitt svanninn ungi
sagði byrst, við þrælinn unga:
“Nú án tafar nafn þitt grein mér,
niðji-hverra bygða og ætta”.
Sveinninn mælir seint:
“Mitt heiti er Mahomed,
mín ætt frá Yemen.
— Sonum Asra, bráður bani
bíður, er þeir meyjum unna”.

Til Önnu Ólafsson

(90 ára)

Í kvöld er gaman og gleði í sal,

— tra la la la —

og hér er drósa og drengja val,

— tra la la la —

En Anna virðist þó yngst í kvöld,

þótt eigi að baki sér nærri öld.

— tra la la la —

Sem Borgfirsk sóley hún brosir hlýtt,

— tra la la la —

þó stundum yrði henni gatan grýtt,

— tra la la la —

þá lét hún aldrei slíkt á sig fá,

og oftast virtist hún syngja þá:

— tra la la la —

Í norðan-byljunum heyrði hún hljóð:

— tra la la la —

Í sunnan-vindunum sætan óm:

— tra la la la —

Því Suðri og Norðri þeir eiga eitt,
sem íslenzk börn hefir glatt og seitt:

— tra la la la —.

Þér sendir Akraðes kveðju í kvöld:

— tra la la la —

og endurminninga marga fjöld.

— tra la la la —

Það veit að hugur þinn er þar æ,
í útrænunnar það heyrir blæ:

— tra la la la —.

Við flös og kletta þar syngur sær:

— tra la la la —

Frá Akrafjallinu andar blær:

— tra la la la —

Og jafnvel Hafnarfjall hefir til
á hljóðum nóttum sitt undirspil:

— tra la la la —.

Og þó að blási og bjáti á,

— tra la la la —

þú siglir útskerjum öllum hjá,

— tra la la la —

Við brim og swiftivind syngur þú,
með sömu rósemi, þreki og trú:

— tra la la la —.

★

Svo beztu óskir, og bjarta tíð,

— tra la la la —

og sólir skíni þér björt og blíð,

— tra la la la —

því þú átt íslenzkan anda og sál,
og æskufjörð, og göfugt mál.

— tra la la la —.

Afmælisvísur

(Til Guðbjargar Sigurðson á sumardaginn fyrsta 1945)

Þú tekur, Guðbjörg, viljann fyrir verkið
og virðir til hins béttra, fyrir mér.
En hér má líta meira en bara merkið,
því margir eru hér að fagna þér,
og færa þér nú fyrir sig og sína,
einn sólskins-blett, og eina gleði-stund,
sem lítinn vott, um vináttuna þína
í verki og orði, — þína tryggu lund.

Við vitum öll, að oft er dimt í heimi,
og erfitt þá, að láta falla bros,
því afturgöngur eru hér á sveimi,
og ergelsi, — og margra hluta los.
Á stundum þeim, er þörf á gleðisvörum,
sem þungann létta döprum hugum í,
og þeir, sem taka þátt í slíkum kjörum,
eru þúsund sinnum dýrmætari en blý.

Og aldrei sást þú liggja á liði þínu,
ef lífi þurfti að blása í falda glóð.
En baslararnir búa urðu að sínu,
og bíta við sín eigin, köldu hlóð.
En þó fór oftast, einhver skríttinn bjarmi
um andlit þitt, við hverja þeirra raun.
— Þeim fer svo oft, sem eiga hjarta í barmi
og allra vilja lækna mein og kaun.

Eg ætlaði að yrkja til þín kvæði,
sem allar meyjar hefðu kosið sér,
svo ánægð hefðum orðið með það bæði,
og allir þeir, sem voru staddir hér.
En þó að illa tækist til, þá máttu
ei taka það sem viljaleysi mitt.
Og annað kvæði í vændum — vona eg — áttu,
sem verður kanske mikið betra en hitt.

Aðfangadags-kvöld jóla 1945

“Friður á jörð, og frelsi um allan heim.
Fjötrarnir slitnir. Hlekkir brotnir liggja”.
Í kvöld, er hljóður hugur vor með þeim,
er hverfi sorga og minninganna byggja;
hjá börnum þeim, sem finna ei föður sinn,
og fá ei ástar hans í kvöld að njóta.
Þau biðja og þrá. — Hann kemur aldrei inn
til ástvinanna. — Vona samt þau hljóta.

Og hún, sem alla ást þeim manni gaf,
sem ekki kemur heim, er nú að gefa
hans börnum alt, — þó æði sorga-haf
í eigin sál. En harma þeirra sefa
hún verður. — Hennar sorg er séreign nú,
og sjálf er hún hinn mikli friðar-boði.
Og barna hans hún verður von og trú,
og virkileikans sanni morgunroði.

Í öðrum bæ, eg aldna móður sé,
sem árin hafa beygt, og lamað fætur.
Hún mynd af syni setur nú á kné
og syrgir hann, en lengur ekki grætur.
Með vonum öðrum varpað er á glæ
þeim vaska syni, — frelsið til að verja.
Hann kvaddi móður, kvaddi lítinn bæ,
er kallað var: "Til betra lífs skal herja".

Og foreldrar, sem áttu aðeins tvo
unga syni, — framtíð vona sinna,
þau eru hljóð, því ástin verður svo,
þá ekki er lengur skýring hægt að finna.
Nú hendi þrýstir hendi. — Engin tár
af hvörmum falla, — þornuð er sú lindin.
Nú eru bara eftir svöðu-sár
og sona þeirra fagra drauma-myndin.

Og unga mey í öðrum bæ eg sé,
hún er nú föl, af titring varir bærast,
hún virðir ekki lengur frægð né fę,
því fallinn liggur hann, sem unni hún kærast.

Hún minnst þeirra stunda, er sterkan arm
hún studdist við, er lúðrar stríðsins gullu.
Nú á hún aðeins dulinn, hljóðan harm,
því hann er dáinn. — Skyldan greidd að fullu.

★

Og veröldin nú sér hinn gengna glæp,
og gróðafíkn og heimsku barna sinna.
Hún sér að brautin er nú orðin tæp,
og erfitt, máské, nýjan veg að finna.
Svo bjóða allir: "Björt og fögur Jól",
að blessun megi "Nýja Árið krýna",
og óska þess, að fegri friðar sól
í framtíðinni megi á oss skína.

Nýlendlæknirinn

Koldímm er nóttin, og norðan-hríð
næðir um skóginn beran.

Helfrosnar eikurnar heyja stríð
hljóðar, við storminn og frerann.

Aleinn mót hriðinni hraðar hann för,
hugdirfð í svip hans er ofin. —
Í huganum spretta upp spurningar — svör.
Eitt spölkorn, — og loksins sést kofinn.

Honum er ljósast, hver hörmung þar býr:
Hungrið er daglegur gestur.

Dagsljósið jafnvel í felur þar flýr,
fyrri en röðull er settur.

Loðhela glugganna lokar út sól,
löng er hún, skammdegis-nóttin.

Börnir þar margoft af klæðleysi kól
í kyrrþey, við minnkandi þróttinn.

Morguninn grár við glugga hlær,
gægist um rifur og sprungur.

Nýfæddur dagurinn tyllist á tær,
tifar um fannir og klungur.

Læknirinn styður hönd á hné:

“Hér er þó líf að fæðast,
það færi eg þér, heimur. — Eg finn og sé
frummagn, sem verður að glæðast”.

Hann gæddur var þeirri gáfu að sjá
guðs-neista í barnsins auga,
vaka yfir því og vera því hjá,
veita því björg og lauga.

Skylduverk hafði hann unnið enn
orðfár: — “Hér frummynd skapast,
drottinn, þú ákvaðst í upphafi, að menn
aldrei hér mættu tapast”.

Og lífið, það glæddist af læknisins hönd,
— en loðhela gluggana huldi. —

Hann horfði yfir ónumin ung barnsins lönd
— og innri þrá sína duldi.

Hann hugsaði meira en mælt hann fékk:

“Mörg er oft frumbýlings raunin”.

Svo stóð hann á fætur, og gætinn gekk
til gátta — og það voru launin.

Til Gísla Jónssonar

(70 ára)

Að rífa aldrei seglin í sjötíu ár,
en sigla þó ekki í haf,
er örfáum gefið, — en einstaka þó,
við útröðra um mannlífsins haf.
En þú hefir, vinur, í vindinn oft beitt
með viti og framsýni og þrótt,
og fláustur-laust höndin þín fleyinu barg,
þó framundan biði þín nótt.

Og skipverjar þínir nú skilja það beztt
að skeið þín er örugg og góð.
Þeir hræðast ei lengur að sigla þinn sjó,
— en syngja nú farmannsins ljóð.
Því vit þitt og tækni og vinátta og þrek,
þeim vísar á ónumin lönd:
Við dáum þig vinur, og drengskapinn þinn
og dygðir. — og réttum þér hönd.

Nú haustar

Undan veðrum og vindum
flýgur vorfugla-hjörð,
upp frá túnnum og tindum;
kveðja teiga og börð,
kveðja lyngmó og landbrot,
kveðja langamel sinn,
kveðja heiðar og hús, kot,
kveðja hólma og kinn.

Íshafs ögrandi fingur
þeim ógna á ný,
vetrar hrakninga-hringur
og haustveðra-ský.
Sumars söngurinn góði
er svifinn á braut.
Blandast lögum og ljóði
vetrar langvinna þraut.

Samt var sumarið fagurt
og sólroðin tjöld.

Nú er mýrgresið magurt
og mánans blik köld.

Aður báru þau blóma
og blikandi lit.

— Gegnum ólífis-óma
hljóma örbirgð og strit.

Svo þó söngurinn dvíni,
er sólin enn björt,
og von um að hlýni
eftir vetrar-kvöld svört,
þá setjast þeir allir
á "sólskins-blett" þar,
sem eiga sér hallir
— og æskunnar barr.

Dollarinn

— Elntal —

"Hann skaust inn í ættir landsins
útánveltu hjónabandsins".

Um fæðing mína fátt eg veit,
en faðir minn, hann þáði af sveit,
var stórhuga og stoltur maður,
— sem styrkþegi var aldrei glaður.
Hann sór þess eið, að sona fjöldinn
á sínum tíma hefði völdin.
Hann leit á mig, sem loforð drauma
hins líknarvana, fallna og auma.

Úr föðurgarði fór eg einn,
án fylgdarliðs, — sem Dúfu-Sveinn.
Eg vildi öllum gefa gæði
og gleði lífsins, betra fæði.

Eg gladdi börn og gamalmenni,
— þau geislabaug mér settu á enni.
Sem einbirni eg alla gladdi,
og öldurmenni og börn eg saddi.

En bróðir fæddist, fremri en eg,
og fór því nokkuð annan veg.
Hann tvöfalt gildi taldist hafa,
og traúðla myndi pund sitt grafa.
Hann öðlast hafði hærra gildi,
og halda því í öllu vildi,
því tveggja-dollars tignar-merki,
er tvöfalt meira, en einn að verki.

Svo fæddist annar, hærri en hann,
og hugi manna og kvenna vann.
Við 5 dollurum fussar enginn,
og flestum lízt þeim, vel á drenginn,
því einn og tveir er engin beita,
og ekki virði þeirra að leita,
en fimm, er betri fórnar-vara,
sem fjöldann grípur, líkt og snara.

En frampróun, er fjársins lán,
þó fjöldinn mesti sé þess án.
Og tókall fæddist fyrr en varði,
með fyrirheit á stærri arði.
Þá fann eg glöggt í fyrsta sinni
til fátæktar í sálu minni,
og vissi glöggt, hve vinum fækkar
er verðgildið á torgum lækkar.

Og stærri bróðir, betri en við,
við bræðra sinna gekk nú hlið.
Hann tvöfalt gildi taldist hafa,
og tvöfalt óx nú lífsins krafa.
En bræðra-fjöldinn óx með árum,
af ekkna og fátæklinga tárúm.
Eg faldi mig í fátækt minni,
og fyrirleit mín heimakynni.

★

Og miljón dala drengurinn,
hann dáir ei smáa bróður sinn,
en lifir mest á manna-blóði
og maðka-veitu úr stjórna-sjóði.
Og það er hann, sem hörmung færir
og hjörtu barna og kvenna særir.
Hann elskar stríð og svik og sorgir
og sálarleysi, — og hrundar borgir.

Minni minnanna

(Tilteinkað okkur vestur-Íslenzku skáldunum)

Flutt á Fróðsmóti 25. febrúar 1947.

Mig langar að minnast í minni,
þess mannflokks, er langfæstir unna,
þeir sitja í svartnætti og birtu,
við seiðandi óminnis-brunna,
þeir yrkja, þó enginn það lesi,
— og örfáir hlusti á ljóðin,
því meir, sem að menn þessir yrkja,
þess minna, er hlustað á óðinn.

Við sitjum með skallana sveitta
um sumur og helkalda vetur.
Við reynum að yljá okkar anda,
og yrkjum, sem getur hver betur,
því altaf þarf "Minni" að yrkja,

— og enginn mun heiðri þeim neita;
en sárt er þá góðir menn ganga
í geita-hús, ullar að leita.

Í veizlum, sem valdhafar þiggja,
er vandratað hófið að stilla,
óg sagt er, að sannleikur stundum
við svoleiðis, komi sér illa.
Og ekki er það aldeilis nýjung
að einstaka drápa þar týnist,
því ofninn, er ágætur staður,
— ef einhverjum forsprakka sýnist.

Og svo eru sumir að flytja
til suðrænni og heitari landa,
þá látum við landarnir ekki
á ljóðum og minnunum standa.
Við vefjum þá skrautlegum skikkjum,
— sem skáldið kann aðeins að vefa.
Vór bragsnild, í bráðfyndnum ljóðum
á byr þeim í vængina að gefa.

Og eins er, ef einhver fær konu
til eignar, — og með sér að búa,
þá tekst okkur upp, — Það er ástin,
sem öllu til gleði má snúa.

Við kveðum um konuna ljóðin,
en karlinn við gleymum að bursta.
Það fer eins og fram hjá þeim ungu,
— þeir fullorðnu gleyma að hlusta.

Og karlanna minni við kveðum,
og kvennanna minni við syngjum,
og ritstjóra minni, af mælsku
við mælum — og glösunum hringjum.
En afmælis-minnin þó eru
með ágætum talin, hjá flestum,
í þeim, er vor boðskapur bestur,
já, betri en ræður frá prestum.

Í samkvæmum, úti eða inni,
má aldrei frá venjunni þoka,
svo þar verða skáldin að skrölta
með skraufþurra hugsjóna-poka.

En það verður engum til ama,
því örfáir hlusta á braginn.
Svo dagskráin er þá hið eina
við endaðan hátíðis-daginn.

Eg vona, að minnanna minni
nú mér hafi tekist að ljóða.
En það eru margskonar minni,
sem mönnum hér ætti ekki að bjóða.
En minnislaus má enginn vera,
og minni er gullnáma flestum.
— Því minna, sem minnið er togað,
þess minna af glufum og brestum.—

Sólarlag

(Eftir Geraldine Einarson)

Þessar vísur sá eg í gömlu skólablaði, Þær eru eftir
14 ára gamla stúlku. — Mér fanst blærin yfir
þeim vera svo íslenskur, að eg gat ekki
stilt mig um að þýða þær.

Hin gullhærða sólgyðja sígur
að svefnbeði, kyrlátt og hljótt,
í skjóli við hlíðar og hóla.

Nú húmar af vormildri nött.

Á engjunum álfarnir dansa
við aftans-ljóss hverfandi skin.

En kvöldroðinn klæðum nú skiftir
og kyssir sinn blundandi vin.

Til kvöldstjörunnar

(Vísur frá 1903)

Eg horfi undrandi upp til þín.
í aldveldi, kyrðar er foldin sefur,
og húmblæju nóttin að höfði vefur,
í heiðblámans djúpi þú fegurst skín.
Þú starir svo rótt
gegnum stjarnpakinn geiminn,
svo stilt og svo feimin,
og hlustar hvort alt sé hljótt.

Nú sefur himininn sætt og rótt,
og sólvermda jörðin, í faðmi nætur.
í runninum andvaka rósinn grætur,
því röðullinn kysti hana góða nótt.

En kvöldrænan glöð
yrkir kvæði í hljóði
og kyrrlátum óði
hún svæfir nú blóm og blöð.

Eg sé að þú brosir blítt og milt,
sem blómknappur fagnandi árdags-sólu,
sem dög, er minnst við frumvaxta fjölu,
sem fjallið, er kvöldsólin hefir gylt.
Svo líður þú hljótt
gegnum ljósvakans geima
og lætur þig dreyma
um upphaf — að nýrri nótt.

Páll Douglas Ramsay

(Afmælisvísur til dóttursonar míns)

Sex mánaða

Eitt misseri er liðið, þá leit eg þig fyrst
í leit eftir styðjandi hönd,
því nýherjum verður oft næðingasamt
að nema hér ókönnuð lönd.

Og myrkrið, það reynist oft aftaka hljótt
þá alt bíður komandi dags.

— Ef “enginn”, þú kallar um koldimma nótt,
þá kemur hann afi þinn strax.

Eins árs

Og nú ert þú árgamall, ástvinur minn,
og ert nú að finna þín spör.

A enni þér, geislandi æskunnar ljós,
í augum þér, blikandi vor.

Við fall hvert þú brosir, og ferð svo á stjá,
þó fætarnir beri þig vart.

— En ástvína-hópurinn horfir þig á,
og hugsar svo margt, — já, svo margt.

Tveggja ára

Með tveggja ára lífsreynslu léttir þú spor
hins lúna og dreymandi manns,
því nú ert þú fjöregg og friðandi von
og framtíðar-draumurinn hans.

Með hrifningu barnsins þú hlýðir þeim óð,
sem hvíslar frá bjarkanna lund
er fuglarnir kveða þér kærleikans-ljóð,
og kvaka þig hlustandi í blund.

Þriggja ára

Þú horfir til sólar og himins, og því
mun hnjótsamt um veraldar-stig.

Þú skilur ei ennþá, að umhyggja mín
er ei gjörð sem fjötur um þig,
því sjálfstæður ert þú, og velur þinn veg.

og vel gert er skap þitt og lund.

Svo ást mín, sem bjargaðist af, verður þín
og umhyggja, — að dagseturs-stund.

Fjögurra ára

Við eldumst nú báðir. — Þín æska og vor
þig umkringir, vinur minn góði.

Og enn á eg löngun, og enn á eg þor
og ást, til að dá þig í ljóði.

Þín nærvera og brosmildi, líf öllu ljær,
og lýsir hin dimmstu kynni,
svo jafnvel, er enskan nú orðin mér kær,
af ómum frá tungunni þinni.

ÞORPIÐ HLJÓÐA

Móðurmissir

Til konu minnar, 11. sept. 1938.

Mig langar til að leggja
eitt lítið blóm í sveiginn
um minning móður þinnar,
—þó mäske aftri treginn.

Hvort harpan á þá hljóma,
er harmi þínum sæma
eg ósagt læt, — því enginn
má annars'hjarta dæma.

Eg vildi feginn finna
svo fögur orð í braginn,
að bergmál þeirra bæri
þér birtu allan daginn,
svo skúra-skýin svörtu
í skarlats breyttust slæður,
og æ, að aftni gengnum
sem unaðs brynnu glæður.

Eg vildi hljóður hendi
í hendi þína leggja,
—því alt, sem öðru er harmur,
er okkar harmur beggja,—
og máske 'ið hlýja handtak
mitt hjarta túlki betur
en orð, sem tungan trauðla
nú talað við þig getur.

Nú hljótt við hjarta nætur
hinn horfni röðull blundar,
með bros á blíðum vörum,
hann bíður þeirrar stundar,
er svefns úr læðing leystur
—í ljóma dagsins nýja,
hann geti göngu hafið
að græða, líkna og hlýja.

Og hún, sem nú er horfin
úr hópi vina sinna,
á meðan æfin entist
var altaf gott að vinna.
Þau góðverk, sem hún gerði,
við gróf ei munu dvelja,
þau lifa um allar aldir,
því öflugra er líf en helja.

Egill Arnason frá Bakka

(Tengdafaðir minn)

Þitt hjarta var traust, og hrein var þín lund
sem heiðríkja og vorskógsins greinar.

Og hugurinn stór, og hraust var þín mund,
þú hræddist ei torfærur neinar.

Þú sagðir þitt álit um málefni og menn,
og mat þítt var heiminum gróði,
því samferða-mennirnir muna það enn
og meta, — og bera í sjóði.

Það var engum gróði að veitast að þeim,
sem vináttu eignuðust þína.

Þeir fóru víst bónleiðir flestallir heim
í fordóma kofana sína.

Við þökkum þér vinur þitt vel unna starf,
og vináttu og trúfesti þína.

Þær tindrandi stjörnur við tókum í arf,
í tilfinning okkær þær skína.

Ragnar E. Kvaran

22. febrúar 1894 — 24. ágúst 1939

I.

Hljóður hugur
um hafið svífur,
lýtur að leiði þínu,
leitar sanninda
sorga-mála
þeirra, er óma við eyra.

Uggur og ótti
að mér sóttu,
er barst mér fregn um þinn bana.
Trúði eg vart
að vina fundir
okkar yrðu ei fleiri.

Sátum við saman
er sól um aftan
gekk að glitofnum beði.
Vinarhönd þín
vafa-tjöldum
lyfti, að ljós eg sæi.

Alvissa þín
er nú sá viti
bjartast er brautu lýsir.
Handan um haf
harms og dauða
berast guðlegir geislar.

II.

Skil eg nú vel
hví skáldið orti,
er fóstbróðir frægur
að foldu laut:
"Munda ek Ásmund
auði mínum
aftur ódáinn
öllum kaupa".

Ei á eg fé
sem fáir þig keyptan
aftur ódáiinn
úr örmum jarðar.
“Munda ek” allri
æfi mínni
fórna, ef fengi eg þig
til fjörs leystann.

Ei á eg tár
er túlka megi
tilfinning þeirra,
sem trega þig nú.
Gjaldeyri slíkan,
gröf og dauði
virða að vettugi,
svo von er ei þar.

Eitt á eg þó,
sem aldrei firnist:
Minningu um þig,
Meistari og bróðir.
Gjafmildum huga,
gulli þú stráðir
veg vina þinna.
—Vertu nú sæll.

Matthías hundrað ára

1935

Dvínar ljós dagsins.
Dvínar ljós sólar.
Dvínar ljós stjarna.
Dvínar ljós mána.
En ljós ljóða þinna
lifir hjá öllum,
ungum og öldnum,
þó aldir hverfi.

Gleymast hervirki,
í gleymsku falla
afrek unnin
um alda raðir.
Geymast stórvirki
strengja þinna,
afreks óðsnild,
þó aldir hverfi.

Dr. Rögnvaldur Pétursson

14. ágúst 1877 — 30. janúar 1940

Hjá þér mætast minningar,
morguninn og sólarlagið.

I.

Signdi þig ár-roði,
sigri spáði
ungum Íslendingi.
Rættist spádómur
spakra goða:
“Þú verður flestum fremri.”

II.

Byggðir þú skip
betri öllum
þeirra, er sjóinn sigla.
Byrr fengu þau
til Bjarma-landa,
móti vindum og veðrum.

Reistir þú musteri
manna sálum,
fegurst foldu ofar:
Völundar-smíð
vits og dáða,
glæstara gat hér hvergi.

Gerðir þú garð
göfgastan vestra
Íslands ódáins blómum.
Fá eigi frost,
frerar né hríðir,
blóm þau felt að foldu.

Þú gafst fátækum
frið og vistir,
allsnægtir líkama og anda,
og göngu-móðum
grið og hvíldir
öllum er garð þinn gistu.

III.

Brosti ár-roði
anda þínum,
bar þig á blikandi vængjum.
Kvaddi kvöld-roði
konunginn fallna
síðustu sigur-kveðju.

Séra Guðmundur Arnason

4. apríl 1880 — 24. febrúar 1943

Þú varst maður, og mældir ei sporin,
þegar menningin átti í hlut.

Þú varst frelsisins fullhugi þorinn,
ekki farþegi, liggjandi í skut.

Þú varst frömuður frjálslyndra mála,
ekki friðboði ónytju-máls.

Þú varst leiðtogi kristinnar kirkju,
sem ei knýtti þér steina um háls.

Þú varst hrópandi á eyðimörk okkar,
ekki almennings blíðmælis-hjal.

Þú varst andinn, sem umhverfið lokkar,
ekki úlfur, sem lambinu stal.

Þú varst heill, ekki hálfur í neinu,
ekki hér eða þar, bæði í senn.

Þú varst ímynd hins göfuga og góða,
sem gerir oss sjálfstæða menn.

Þú varst prúðmenni, kíminn og kátur,
þegar krappast var siglinga-mið.
Þér var greitt um að gefa okkur hlátur,
þegar grunnhygginn stóð oss við hlið.
Þú varst ráðgjafi réttláttra mála,
þú varst raungóður, sannur og trúr.
Þú varst skýli hins skjóllausa og þjáða,
þú varst skilningnum, verja og múr.

Dr. Magnús B. Halldórsson

28. nóvember 1869 — 6. júlí 1943

Við kveðjum þig ekki, sem genginn í gróf,
því garpur, er sigldi öll mannlífsins-höf,
mun trauðla und torfinu liggja.

En samtíð þín loksins nú verður þess vör,
að valið þú hafðir svo ágætan knör,
að óhræddur síðast þú fórst þessa för,
sem flestallir daprasta hyggja.

Það tjáði ekki að letja þig. Trú þín var æ:
að treysta því ókomna, en kasta ekki á glæ
þeim erfðum, sem fróðleik oss færðu.

Þú bauðst öllu heim, sem var bláþráða-laust,
og bældir ei hrópandans vekjandi raust,
varst skoðunum frelsisins skjöldur og traust,
og skýli og von þeirra særðu.

Og hræsnin mun tæplega hæla sér nú,
né heimalin kredda, eða arfgengin trú,
þú særðir þær ólífis-sárum:

En leitendur sannleikans syrgja þig mest,
hinn síglaða, djarfa og hreinlynda gest.

Að nótt þín er komin, og sólin nú sezt,
þeir syrgja, — en ekki með tárum.

Og farðu nú vel á hið víðfeðma haf,
sá vitsmuna-andi, sem lífið þér gaf,
mun stjórna, og stefnunni ráða.

Sá kompás, er veittist þér vöggunni hjá,
mun verða þér leiðbeining hafinu á,
og frelsisins andi, og frelsisins þrá,
þér fylgja að landinu þráða.

Guðni Ísleifsson frá Signýjarstöðum

Föðurbróðir minn

(Dáinn 3. nóvember 1937)

Nú hljótt er yfir Hálsasveit,
því hniginn er að jörð
sá maður, sem um minningar
og metnað hélt þar vörð.
Haðn greiddi allra götu um megn,
—því gata hans sjálfs var þröng:
Það miðla sumir mestum auð,
sem minst hér eiga föng.

En hálsar, melar, holt og börð,
þér hlýjar kveðjur tjá,
og hlíðar, klettar, hraun og sund
og hljóðu vötnin blá.
En svanir Íslands, syngja lag

um sumur, yfir gröf.
Á ferli vona og vináttu
þar varð þín fyrsta töf.

Sú töf er aðeins augnablik,
því áfram leitar þú.
“Ei vinátta né von hér deyr”.
Það var þín staðföst trú.
Þú finnur, máske, fegri lönd
og fleiri vona svið,
þá alla, sem þú unnir mest,
—og anda þínum frið.

Arni Eggertsson.

1873 — 1942

Þeir hverfa frá oss einn og einn, að vanda,
—en enginn veit hvað fyrir handan býr—
að oss er sagt, til æðri og betri landa,
en enginn þaðan hingað knerri snýr.
Þeir sigla út á hafið, breiða og hljóða,
með hversdags-tap og fárra stunda gróða.

Eg veit ei, hvort þú græddir gullið rauða,
er grefst með þeim, sem á ei hærri sýn.
En þú berð annað yfir gröf og dauða
til “Íslands Nýja”, fremdarverkin þín.
Þau fremdarverk af góðhug voru getin,
svo gifta þín mun hærri en algeng metin.

Þitt Íslands merki mun hjá öllum standa,
—og mér ei sízt,—þó ríttman verði hörð,
því hvert sinn, er þú fórst til “Furðustranda”

Þú fluttir með þér vestur, Borgarfjörð.
Þar sást þú liti, ljós og fegurð blóma,
sem landi okkar verður æ til sóma.

Eg veit, að Ísland syrgir soninn djarfa,
ér sigur hlaut á manndáðanna braut.
Það letrar nafn þitt meðal efstu arfa,
sem yfirstigu hina miklu þraut:
Að slá ei af, við Íslands málin beztu,
en eiga jafnan manndóm, ráð og festu.

Soffía Valgarðsson

(Undir nafni eiginmannsins)

Þú stóðst við hlið mér í harmi og gleði
í hálfra öld.

Stundum var nepjan, sem næddi um okkur,
svo nístings köld.

Þá varstu bjartsýn, hugdjörf og hraust,
í hættum stór.

Þú kvartaðir aldrei, þó kuldinn biti
og krepti skór.

Hljóður stend eg við hafið dimma
og hugsa um þig.

Handan við þokuna, á þroskans landi,
þú þráir mig.

Ólöf Elín Sigmundsson

(Dáin 8, febrúar, 1942)

(Undir nafni foreldranna)

Við syrgjum þig og söknum þín,
er sólin björt í heiði skín,
en þegar fellur húmið hljótt
þú hvíslar að oss: "Góða nótt".

Er andvakan oss eykur harm
og óvænt tárin væta hvarm,
þú veitir okkur þrek og þrótt,
að þreyttum hvíslar: "Góða nótt".

Þær vonir, sem við áttum öll
er ung þú varst, sem fyrsta mjöll
af sólargeislum hverfur hljótt —
Þær hurfu, er bauðst þú "Góða nótt".

Vör minning um þig aldrei deyr,
og aldrei verður hulin leir.
Í betri heim, við betri hag,
þú býður okkur "Góðan dag".

Til Árna Sigurðssonar

Þegar konan hans andaðist.

Rís röðull að morgni
—enn rennur að aftni—
gyllir fjalls-tinda,
grundir og dali,
brosa þá blóm
við birtu skærri,
hefja höfuð smá
mót himni björtum.

Rís röðull lífsins,
og roða mildum
sveipar sálir
og sigri spáir.
Hefja höfuð smá
mót himni lífsins
vona-blóm fögur
há vöggju hverri.

Hverfur dags-röðull:

Dimmir skuggar
færast of foldu
fyrir en varir,
hneigja þá blóm
höfuð að moldu,
biðja—og bíða—
að birti að nýju.

Rennur lífs-röðull

að rökkur-ósum,
skreytir ský-flóka
skarlats klæðum.
Minninga fjöld
muna klökkvum
kveða kyrláta
kveðju-söngva.

Jóhann Sigurðsson, flugmaður

Fallinn 29. febrúar 1944.

(Kveðja hans til foreldranna)

Skuggi skýgndist um glugga.
Skotinn og kröftum þrotinn,
síðustu sendi eg kveðju
syrgjendum þeim er eg unni.
Fjötruð er tungan festum,
finn eg ei orð að kynna
sannleik, er sá og fann eg
sigurs er brast mér vigur.

Minnist eg ykkar. Mestum
manndóm er skrydduð andann,
þegar á þungum vegum
þrautanna tróðuð brautir.
Skynja eg nú þær skuldir

skinhelgir vildu ei greiða,
skuld þeirra, er okkur ungu
otuðu í stríð, — og flýðu.

Vil eg ei vargöld magnist.
— Voði býr yfir þjóðum. —
Lygar og svikin loforð
leggjast að margra fótum.
Líf mitt eg lagði á altar
loforða, stjórna og þjóða,
stjórna, sem ríkja-refsák
reka, — á lekum flekum. /

Franklin D. Roosevelt

(1882—1945)

Góður drengur er genginn,
göfgari var hér enginn.
Útvörður allra ráða,
öryggi lífsins dáða.
Hann, sem að öllum unni,
orð bar á tungu sinni,
orð, sem að skildu allir,
hvort áttu kot eða hallir.

Erfitt er oft að skilja
Alföðurs skap, og vilja.
Þú, sem varst ofar öllum
auðmönnum, kóngum, jörlum,
ert nú til grafar genginn.
Göfgari fanst hér enginn,
upphaf og endir ráða,
útvörður flestra dáða.

Ísland, og allar þjóðir,
ástæran vin og bróðir
syrgja, — þín sól er runnin,
síðasta þrautin unnin.

Þér, sem varst ofar öllum
auðmönnum, kóngum, jörlum,
þökkum nú verk þitt vínur,
Vínlandsins stóri hlynur.

Til Jóhannesar Pétursson

(Eftir andlát konu hans)

Við sólarlag er skærast röðuls-skin,
og skugginn lengstur bak við kletta og hóla,
hann dregur sig í hlé við sérhvern hlyn,
sem huldu-sveinn, er bíður þráðra jóla.
En aftanskinið, jökla og fögur fjöll
í friðar-ljóma klæðir, dags og nætur,
og döggin fellur fislétt eins og mjöll
á fifilinn, sem einn í skugga grætur.

Hann saknar þess að sólin gekk í haf,
og síðsti geislinn hefir kyst á vangann.
Hann les á fjöllum ljóssins hínzta staf,
og lifir nú við svæfðra blóma angan.
Hann þekti aðeins þessa björtu sól
og þráir nú, að fylgja henni úr garði.
Í brjósti hans hún allar vonir ól,
— en eilíf nóttin kom, er minst hann varði.

Í gegn um harm og söknuð sér hann rós
og sól, er aftur muni birtast honum,
hann veit, að aldrei deyr hið ljúfa ljós,
sem lífið gaf hans fyrstu og beztu vonum.
Hann bíður þess, að kvöldið hljóða hönd
á höfuð gránað leggi, — endi braginn,
og þráir heitt, að nema hin nýju lönd,
sem nóttin geymir, bak við liðinn daginn.

Við andlátsfregn skáldkonunnar

Guðrúnar H. Finnsdóttur

(25. marz, 1946)

Og fámennið íslenzka hlustaði hljótt:

í hópinn var skarðað á ný.

Og kvöld þetta engum var innvortis rótt,

— þeim ógnuðu hin kolsvörtu ský.

í brjóstfylking Íslands, reið höggið svo hart,

að harðsnúna fylkingin kveið.

að nú yrði sigrinum viðreisnar vart,

og vonlaust um bjartari leið.

Því Skuld hafði margoft þá mennina sært,

er manndómnum helguðu líf.

Og þegar að landanum varð ekki vært,

þeir veittu honum bjargir og hlíf.

Þeir slóu um hann hringinn, og stóðu þar vörð,

mót storkandi óvina-fjöld.

En nú fanst þeim ógæfu-hríðin svo hörð,
að hér væri hið síðasta kvöld.

En bjartsýni höfðu þeir hlotið í arf,
svo hér mátti ei víkja úr leið.

Og þegar að harmurinn sárast þeim svarf
þeir sögðu: Þó leið sé ei greið,
þá skulum við aldrei um eilífan dag
við undanhald sættast, né töf.

Þó dimmi á leiðum, og daprist vort lag,
vér dauðann ei hræðumst — né gröf.

Hvort framhald er ákvarðað, engu fær breytt,
en aðeins að reynast hér trúr.

Því smávægið, lífsgleði og ljósi er sneytt,
en lífið er: birta eftir skúr.

Við metum þig, virðum þig, verjumst um stund,
þó vegið í hópinn sé enn.

Svo þökkum við starf þitt, og blessum þinn blund,
og biðum hér, "Sárfættir menn".

Sigrún Gíslason frá Reykjavík, Man.

Myrt í Chicago, 25. sept. 1945.

Og dagurinn leið eins og draumur vær,
eins og dagarnir höfðu gert;
og starfsgleðin fyllti hennar fögru sál,
sem fingur gróms höfðu ei snert.
Og hvíldar nú leitaði hugurinn
við hljóma frá bernskunnar tíð,
en foreldra ástin í öndvegi sat,
sem ársólin geislandi blíð.

Í stjarnanna bliku hún sorgina sá
og söknuð, frá liðinni tíð.
Hún var ekki að hugsa um kulda og kóf
eða kafald og blindandi hríð.
Því sumarsins fegurð og sólþúin lönd
í sál hennar bjuggu í kvöld.
Frá æskunni mundi hún morgnanna dýrð
og miðaftans sólroðin tjöld.

Hún fetaði örugg um fámennan stíg,
og friður í sál hennar bjó.

Í dag höfðu börnin, sem yrti hún á,
af einlægni veitt henni fró.

Það var engin nýung,—hún elskaði alt,
sem átti sér framför og dáð.

Hún þekti ekki moldviðri, myrkur og hel,
né morðingjans helköldu ráð.

En öryggi og hugsjónir urðu sem fis,
því illmennið kunni sín ráð,

í fyrirsát beið hann, að flekka hennar líf.

Þau fangbrögð munu aldregi skráð,
er íslenzka stúlkan við útlendan þræl
sitt einvígi háði um nótt,

því heiðurinn lífinu hærra hún mat.

—Þú hugdjarfa mey,—sofðu rótt.

Til Gyðu og Stefáns Anderson

(Við andlátsfregn ungrar dóttur þeirra)

A hverju vori vakna blómin ungu,
og vonar-ljóð á sumar-fuglsins tungu.

Þá brosir haf og himinn, jörðin grætur,
því hún ein kyssir barnsins ungu fætur.

Hún þekkir alein, klungur, hraun og kletta
og kvíðann, þegar ungu blómin spretta.

Hún veit ei hvort þau frost að velli felli
í fjöri lífs, — eða náttúrunnar elli.

en faðminn sinn hún breiðir, blessun veitir,
þeim blómum, sem að lifna, góðu heitir.

Ef ung þau deyja, leggur hún að hjarta
þau hvert og eitt, við æsku-skinið bjarta.

Og svo fór ykkar unga vona-blómi,
við æsku-skin, hún hlýddi lífsins dómi.

En jörðin þögul þreytta barnið grætur,
og þrýstir hlýtt að brjósti, daga og nætur.

Og hljóðar stjörnur stara á leiðið niður,
þar standa á verði eilíf ró — og friður.

Vilhelm E. og Harald M. T. Anderson

(Báðir dánir af völdum síðustu heims-styrjaldar. Ungir
og mjög efnilegir menn. Þetta kvæði er ort
í nafni móður þeirra: Mrs. Guðríðar
Anderson, East Kildonan, Man.)

í blóma lífs þið buðuð góðar nætur,
og blundið nú í skauti jarðar rótt,
en minningin í móður-hjarta grætur,
svo milt og hljótt, um dag og þögla nótt.
Eg sé í anda ykkur, synir mínir,
við aftanskin og morgunsólar-glóð,
er móður-ástin munablóm sín tínir
í minninganna hjartfólgna sjóð.

En þegar fregn um dauða drengja minna
að dyrum barði, sá eg aðeins húm,
mér fanst sem eg þá myndi ei frammar finna,
þó flug eg þreytti gegnum tíma og rúm.

Eg hafði mist svo mikið áður, vinir,
að mér fanst ofraun þetta síðsta tap.
Með hljóðum tárum syrgi eg ykkur, synir.
Eg sá ei áður þvilíkt stjörnuhrap.

Og margs er nú að minnast. — Glaðar stundir
eg margar átti, sonum mínum hjá.
En sólin gekk svo fljótt og óvænt undir,
og unaðs-raddir lífsins féllu í dá.
En þögnin geymir fjölda ástar-óma
frá ykkar bernsku-dögum, — þá á eg. —
Eg trúi, og veit, þeir munu hugljúft hljóma
í hjarta mínu, er lýkur æfi-veg.

Jóhann Hjörtur Pálsson

— 11. júní 1873 — 11. október 1946 —

— Kveðja —

Sof þú, sof þú bróðir,
við sól — og mánans-skin.
Brosa bjartar stjörnur
við burtu horfnum vin.
Hljóðir hugir dvelja
við hvílustaðinn þinn,
allra, er fyrr þér unnu
og unna, vinur minn.

Sein er sorg að gleyma,
og sárin gróa ei fljótt.
Dýrðlegt er að dreyma
um dag, þá myrk er nótt,

dreyma um liðna daga
og dagsverk unnið sitt.
Legg eg nú á leiðið
litla kvæðið mitt.

“Kvæðið mitt er kvöldljóð”.

Nú kulið sækir að,
skógar-skrautið fölnað,
og skrælnað vorsins-blað.
Vegir skiljast, vinur,
eg verð hér enn um stund.
Hljóðir hugir blessa
þinn hinsta nætur-blund.

Til Jónasar Pálssonar

(Eftir andlát Kristjáns bróður okkar)

Fækkar vinum, fallinn er
frægur smiður óða.
Bað hann mig að bera þér
bestu kveðju ljóða.

Hans var ósk, ef ætti ég
enn þá nokkra daga:
Að senda kveðju í Vestur-veg,
vini gamla Braga.

Vil eg efna unnið heit,
—er þó fátt að ljóða.
Þetta er eins og eftirleit:
Ekki neitt að bjóða.

★

Manstu, er bræður fjórir fyrst
fórum berja að leita?
Nú höfum við í mistrið mist,
manninn fyrirheita.

Kannske fáein krækiber
köldum fingrum tínum.
Tveir við erum ennþá hér
með okkar berja-skrínum.

Fækka ber, nú frostið er
flestu hér að granda.
Harmur sker. En hugur sér
heim um ver—til stranda.

Kveðja til Kristjáns bróður míns

(Dáinn 11. febrúar, 1947)

"Hve sárt er slitnar hönd frá hönd
og hafið veglaust skilur lönd,
það suðar dlm't við sendna strönd:
Þið sjáist aldrei framar".

Við sjáumst aldrei framar, í þessum heimi hér,
hvort hittumst annars staðar, er ráðgáta mér.

En minningarnar lifa, þó fyrnist fundir nú,
eg finn þig alltaf hjá mér,—og það er mín trú.

Og ljóðin þín eg les, meðan ljósið augna minna
fær lettrið endur-speglað, frá blöðum kvæða þinna.

Þú lifir þar um aldir, þó annað gleymist hér,
þar áttu minnisvarða, er reistir sjálfum þér.

Þó hrynji konungs hallir, og hrynji kirkju-múr,
ei haggast minnisvarðinn,—né slitnar þinn dúr.

Hver sem göfugt dagsverk í faðmi dauðans felur,
í föðurhendur Alvalds hann þund sitt vaxtað selur.

Jónas Pálsson

(29. ágúst 1875 — 4. september 1947)

“Við skildum báðir, hve þrátt fyrir allt
er dapurlegt, sárt, að deyja”.

Eg sit nú hljóður, hjartans bróðir minn,
við “Hafið Kyrra”, minningunum vafinn.
Eg krýp í bæn við lágan legstað þinn,
þar líkami þinn hvílir dáinn, grafinn.

Nú gyllir sólin fjörð og fjalla-hring,
og fjölskreytt blómin drúpa höfði í lotning.
Í huga mínum, “Heim til fjalla” eg syng.
Þó hér sé grænt, er Ísland beggja drotning.

Þín tunga er hljóð, þín augu ekkert sjá,
og eins er höndin köld, sem fölnað stráið.
En söngva-dísin, situr grátin hjá,
þeim svani, er flugið hefir mist—og dáíð.

Og við, sem enn þá bíðum bátsins hér,
nú blessum þína minning, starf og heiður.
Með klökkum huga, vinur, þökkum þér
að þú varðst okkar limprúðasti meiður.

Nú harmar Ísland, fræga soninn sinn,
er sigur hlaut, og víkja ekki kunni,
en gekk sem hetja í grafar-húmið inn
með gullinn skjöld—og íslenzkt ljóð á munni.

Við legstað móður minnar Sigurbjargar Helgadóttur

Dáin 24. nóvember, 1924

Sjá, árdags-sól í austri ljómar
og ástar-kossa færir þér,
og fugla-kliður fagur ómar
er frónskar kveðjur til þín ber.
En tár, sem áður þerrðir þú,
á þínu leiði glitra nú.

Þín hönd er stirðnuð, höndin mjúka,
sem hlúði, og batt um sárin mörg,
og leiddi halta, hruma, sjúka,
og hrelldum reyndist líf og björg,
sem ofstórt mat ei átak neitt,
ef aðeins gat það blessun veitt.

Og hjartað, sem að öllu unni
sem átti bágt, er stíðt og kalt,
sem æðrast vildi ei,—né kunni—
þó oft á móti blési svalt.
Hvíl hjarta þreytt—nú þér mun rótt—
frá þunga dagsins.—Góða nótt.—

En eyjan bjarta í austri grætur
þig, ástfólgnasta barnið sitt,
og Vínlands dagar, Vínlands nætur
á verði standa um leiðið þitt.
—Hvert íslenzkt leiði er útrétt hönd,
sem Ísland tengir Vínlands-strönd.

“EG HEYRI UNADS-ÓMA”

Eg hef mín augu upp til þín

Eg hef mín augu upp til þín
þú alheims mildi faðir,
þú hefir verið hjálpin mín
um heimsins alda-raðir.

Er fyrsti geislinn gykti fjöll
þú gafst mér neistann bjarta,
og síðan hefir ást þín öll
mitt endurljómað hjarta.

Það ljós mér hefir lýst svo bjart
á lífsins myrku stundum,
að hraunið er mér sýndist svart
fékk svip af blómstur grundum.

Eg hræðist engin myrkra-mein,
ef mig þú faðir leiðir.
Þín sól, er fyrst svo skært mér skein,
úr skuggum öllum greiðir.

Þú engu þinna barna brást,
en blessun gafst oss þína.
Þín handleiðsla og eilíf ást
mun æ oss veginn sýna.

Þitt ljós mun fegurst lýsa þó
er legst að nóttin svarta,
og andinn hinstu finnur fró
og frelsi, — við þitt hjarta.

Heyr, heyr þann söng

Heyr, heyr þann söng, er svífur foldu ofar
um sæ og lönd, að himins veldis-stól.
Er drottins tign og dýrð í öllu lofar
og draumblítt minnir á hin fyrstu jól:
Himnarnir lofa lífgjafans mátt,
ljósið bjarta við myrkrið er í sátt.

Hlustandi jörð til himins lítur augum,
hlýðir þeim söng, er þannig ómað fær,
sem berst frá ótal, ótal stjörnubaugum,
—en er þó líka mannsins hjarta nær:—
Himnarnir lofa lífgjafans mátt,
ljósið bjarta við myrkrið er í sátt.

Sjá, Röðuls-ljós við rökkur-ósa blikar,
og rósum stráir vestur himin á,
og nóttin hljóð við austur hæðir hikar.

Hvíslandi blær við fölnuð kveður strá:
Himnarnir lofa lífgjafans mátt,
ljósið bjarta við myrkrið er í sátt.

Heyr, heyr þann söng er sál þín endur-hljómar,
frá sólar-geislans yztu stjörnu-braut.

Þeir gefa oss ró, þeir guðdómlegu ómar,
og græða mein og létta hverja þraut:
Himnarnir lofa lífgjafans mátt,
ljósið bjarta við myrkrið er í sátt.

Kvöldsöngur

Drottinn, nú er dagur liðinn,
Drottinn, gef oss frið í sál.
Lát oss alla finna friðinn,
fyrr en koma háttá-mál.
Lát oss sofna sætt og rótt.
Send oss nýjan dug og þrótt.

Hugga þá, sem harma bera.
Hrestu lúinn ferðamann.
Bræddu andans frost og frera.
Fyltu gleði sérhvern rann.
Gef oss drottinn góða nótt.
Gef að allir sofi rótt.

Gef oss bjarta og betri daga.
Blessa allra manna spor.
Þegar okkar öll er saga,
eilíft gef oss frelsi og vor.
"Drottinn, allra vertu vörn,
varðveit faðir öll þín börn".

Nýárs sálmur

Nú gengur sól í vestur-veg
að vorsins nætur-stað,
og skuggar hljóðir falla á fold,
en fölnað sefur blað.
Á trjánum frostið glitrar grátt
og grætur kvöldsins ljós.
En fyrr en varir, dagur dýr
af draumi vekur rós.

Og ljós og vor oss vitja senn
og vonir lifna á ný,
þá gleymist alt, sem geig oss bjó:
Hin gráu bliku-ský.
Er sumar-dýrðin sveipar fold
og sólin gyllir höf,
af vetrar-dvala vonin rís
og vefur hverja gröf.

Þá brosir okkur betri tíð,
er blómin þroska ná
og skrýða velli, hóla, hlíð,
— og hjörtun fyllast þrá. —
Til vorsins ætíð vitjar önd
þar von og gleði býr,
við dagsins lok, í draumum þeim
til drottins andinn snýr.

Leið oss faðir

Leið oss faðir, leið oss faðir,
lýs vorri önd.

Gegnum myrkur, þokur, þrautir
þín oss bendi hönd.

Svo ef hinna sund er lokað,
sólin oss ei lengur skín,
sýn oss nýjar lífsins leiðir,
leið oss til þín.

Þegar sól að sævi hnígur,
syrtir af nótt,
gef oss drottinn, guð, vor faðir,
gleði, von og þrótt.

Þá mun ekkert afl oss hræða,
engin fölna lífsins rós.

Birtu og yl mun öllu færa,
alheimsins ljós.

JÓN OG KATA

Fyrstu fundir, — Trúlofun, — Ameríka

Við kyntumst fyrst í Keflavík, hún Kata mín og eg,
á kvennaskólastígnum, undir hólnum.

Og hún var öllum fremri, svo fríð og elskuleg,
svo frjáls og stór, í nýja, græna kjólnum.

Það hoppaði í mér hjartað, er hendi rétti hún mér,
í hnjónum fann eg titring, en sálin varð sem smér,
og síðan er eg allur annar maður.

Eg sagði: Kæra Kata mín, eg elska eina þig,
og allur saman stend eg þér til boða.

Hún varð sem steini lostin, og bara blíndi á mig,
svo bólaði í kinnunum á roða.

Og hendi þrýsti hendi. Ó, hjartans kæri Jón,
ef hrynti eg þér frá mér, eg væri mesta flón,
því þú ert öllum Íslendingum fremri.

En sæludraumar allir taka enda í þessum heim,
og eins fór líka um mig og hana Kötú.
Mér hafði aldrei auðnast að græða gull og seim,
en garpur mesti að veiða þorsk og skötu.
En Kata sagði að gæfan biði í Ameríku öll,
og auðurinn þar lægi á strætunum sem mjöll,
og þar væri engir þorskhausar, né skata.

Eg vissi að það var sannleikur, sem Kata kom nú
og Keflavíkin fanst mér enginn staður. með,
Svo var það ætíð Kata, sem ráðum okkar réð,
— þó reyndar væri hún kona, — en eg þó maður.
Og svo varð það, hún sigldi burt, en eg var eftir kyr
við ýsu og þorska veiði, og grásleppu og skyr,
og beið nú þess að kæmi bréf frá Kötú.

En mér fanst alt svo ömurlegt, því ekkert bréf eg
Svo yfirgaf eg Keflavík, og skötu. fékk.
Til Reykjavíkur aleinn með ólund síðan gekk,

og ætlaði að fara að leita að Kötlu.

Með trollara eg tók mér far, fékk trefil, skjóðu og
sekk,

og tróð mér líkt og sýslumaður, upp á hæsta dekk,
og beið nú þess eg eygði Ameríku.

Ummyndunin, — Kata skiftir um búning

A meðan í Keflavík kasaðist Jón
var Kata í Winnipegborg,
og piltarnir urðu sem lömb, þegar ljón
þau líta, og heyra þess org.

Þeir gengu í hættu, því Kata var kæn
að klófesta það, sem var best.

Þeim þótti hún svo fögur, svo vitur, svo væn,
'og vissara að taka ekki rest.

En Katrínar nafnið var clumsy og stirt,
og kátlegt hjá enskinum varð,
hún lét það því fljúga, — og fékk annað nýtt
að fylla upp hið íslenzka skarð,

því Salín var hljómfegra, suðrænni blær,
og sæmði henni betur, og alt.

— Eg veit ekki af neinu frá toppi oná tær,
sem tízkan ei lætur hér falt.

Svo bobbaði hún hárið, og bar á sig kít
og blóðrauðan farfa á vör,
Og pilsin þau styttust, og ermarnar eins,
og eins urðu nettari för,
því fæturnir minkuðu, ó, hvað það alt
varð eitthvað svo lipurt, og nett:
Því nú hafði útlenzka í orði og hátt
á ungfrúna stimpilinn sett.

Svo lifði hún í velsæmi og virðinga naut
hin veglega íslenzka mey,
og boðorðin aldrei að óþörfu braut,
né elti þau heldur, ja nei.
Úr minninu horfið að mestu var Frón,
— hún mintist að hafa það séð.
Og þegar í draumi hún þóttist sjá Jón,
var þorskhausinn íslenzki með.

Endurfundur, — Skilnaður, — Sorg

Sjatnaði sorgin, sá eg hvar borgin
blasti mér fögur, brosandí mót.

Skyldi eg rata? Kærasta Kata
kom til mín ljúfa snót.

Á Starsjóninni mikill múgur var,
myndi eg eiga að kyssa hana þar?
Ónei, oþæja, — einhver kynni að hlægja,
sona inni á C. P. R.

Loks sá eg Kötu, lengst úti á götu,
skjóðunni eg henti, og hljóp þangað út.
Ástin mig brendi. Að henni eg rendi,
allur í stórum hnút:

Æ, sjáðu kæra Kata mín, eg er
kominn úr langferð, var að leita að þér.
Ó, eg er svo glaður, eins og fullur maður,
fyrst eg nú fann þig hér.

Við mér ei leit hún, vörina beit hún.
Var þetta Kata? Jú, það held eg, jú.
Meyjanna blómi, mjúk eins og rjómi,
mynd þinni að mér snú.
Nú hefi eg kæra, yfirgefið alt;
Upsa og Skötu, Grásleppu og salt.
Augna minna yndi, anzaðu í skyndi.
Þú ert mér alt, — já, alt.

Sálin eg heiti. Sjómanni ei skeyti,
treflum og skjóðum traðka eg á,
pokum og peysum, prjónum og meisum,
ekkert vil af því sjá.
Og Keflavíkin er nú grafin, gleymd,
götur og torg, og sjóarar, og eynd,
einskis það virði eg, um það ei hirði eg,
fari það bara blámed.

Dear me, ó, drengur; dont stand hér lengur,
hurry up Johnny; hands off me quick.

Láttu mig fara. Leiðinda þvara.

Land sakes, you make me sick.

Og heldurðu ekki eg hafi nicer guy,
hvað ætti eg að gera með þig, — æ,
slepptu mér sláni, stattu ekki eins og bjáni.
Goodness, oh me oh my.

Þá var hún þotin. Þar stóð eg brotinn,
vinlaus og vonlaus, vondur og sár.
Hjálpræðisherinn, holaði mér inn
þar sem öll þorna tár.
En freistingarnar fjötraðar eg ber
framan og aftan, hvurt sem eg nú fer.
Samt er þó syndin, svört eins og kindin,
altaf á eftir mér.

Jón verður einsöngvari karlakórsins

Í "hernum" var eg hálfan þriðja mánuð,
og höfuðsóttin var mér nærri skánuð,
en Kötuninni gleymt eg gat þó eigi,
og gekk í leiðslu bæði á nótt og degi.

Eg heyrði sagt, á Sargent væri staður
er sækja ætti hver einn heiðursmaður,
þar kæmi fjöldi af fyrirmyndar-konum
og frjálsum, hraustum, beztu Íslands sonum.

Eg hugsaði: Nú hér er ráð að fara
og horfa á þennan fagra meyja-skara
og kannske þarna Kötunina mína eg finni?
—Nú kviknaði eldur nýr, í sálu minni.

Svo pakkaði eg poka minn og tösku,
fékk pálmaviðar-grein og viskú flösku,

svo labbaði eg í vestur,—sem er vandi.

—Nú var þó ekki hús mitt byggt á sandi.

Svo fann eg loksins fyrirheitna staðinn,

og fór þar inn af þjökum mínum hlaðinn.

Jú, þarna sátu frúr og hefðar herrar,

þar heyrðust hvorki stunur eða hnerrar.

Eg kyntist mörgum mætum Íslands vini,

og meðal þeirra: Gretti Ásmundssyni.

Hann bað mig strax að koma í karla-flokkinn,

þó kynni eg aðeins vísuna um rokkinn.

Eg sagðist ekki söngvinn maður vera,

og sjaldan mikið láta á mér bera.

Hann sagði: Eg fengi uniform með orðum

og allavega litum silkiborðum.

Hann sagði eg yrði asset flokknum öllum,

og einn af þeirra fyrirmyndar köllum,

í flokknum væri allur andans skarinn.

—“Einn dollar please”—og svo var Grettir farinn.

Og þar var Gunnar Erlendsson að yrkja,
hann ákvað það, eg flokkinn myndi styrkja,
og sagði á næstu söngæfing eg kæmi,
að sýna flokknum listar fyrirdæmi.

Á æfinguna kom eg kvöldið næsta
í kirkjuna, með skó og hanzka glæsta,
og söngstjórinn mig setti á bekkinn æðsta,
hann sagði eg yrði finn í tóninn hæðsta.

Í fyrsta tenór farðu, sagði hann, góði,
það flokknum verður styrkur bæði og gróði,
og syngdu út, af öllum krafti þínum,
það ætti að verða styrkur drengjum mínum.

Svo settist eg á milli Munda og Dóra,
fékk músic bók, svo feikilega stóra,
og fór að syngja af feikna miklum krafti,
þá firtist Dóri, og sagði: Haltu kjafti.

En Mundi brosti og bað þá ekki rífast:
ef bleimarðu einn, má flokkurinn ei þrífast,

svo við hvern annan vitlaust er að ýfast,
á endanum þá verður þetta að blívast.

Og Gunnar þá mig setti í tenor secönd,
þar sat eg eins og heiðvirð, gömul stökkönd.
En Jochum kvað: þú jarmar líkt og hrútur,
og japlur eins og gamall labbakútur.

En Steindór sagði: stundum lagast þetta,
þeir stóru vilja margoft flokkinn pretta,
eg held þó samt hann hæfi fyrsta bassa,
í hærri rödd 'ann myndi naumast passa.

Og Gunnar ansar: syngdu secönd bassa,
og sýndu nú þú getir látið krassa.
Jú sí, ja vell, — og nefnilega núna
er nauðsynlegt að enginn missi trúna.

En þar var ekki heldur frægð að finna,
þeim fanst eg ætti að syngja dáltið minna,
og söngstjórinn mér síðast gaf til kynna,
hann sjálfsagt yrði nýja rödd að finna.

Og þannig var eg settur sólóisti,
svo sungið gæti eg alt sem rödd mín lysti.
En Gunnar bara hárið stundum hristi
— og hló, — ef nótu í'laginu eg misti. —

Jón yrkir um lífið í Winnipeg

Þeir valza flott þar í Winnipeg,

seggir fólkið.

Við skiljum það ekki, þú og eg,

segir fólkið.

Þeir gera alt, sem þeir geta þó

að gefa heiminum sálar-ró,

fyrir fólkið.

Þeir byggja stór-hýsi sterk og mörg,

fyrir fólkið,

og reikna út þægindi, ró og björg

fyrir fólkið.

En börnin komast þar ekki inn,

þeim aðeins tilheyrir himininn,

svona er fólkið.

Þeir smíða kassa og selja sag,
fyrir fólkið,
og hugsa um nothæfni nótt og dag,
fyrir fólkið.

Þeir hrekja kuldann úr húsum út
og herja á frostbólgu, kvef og sútt,
fyrir fólkið.

Þeir hafa stúkur, sem hata vín,
fyrir fólkið.

Og dæma hófsmenn og drykkju-svín,
fyrir fólkið.

En endur-reisa hvern óhófs-mann,
ef einhver nennir að klaga hann,
segir fólkið.

Og þar er merkilegt I. O. D. E.,
fyrir fólkið.

Og þar skín sólin í heiði hlý,
fyrir fólkið.

Þær dansa jafnvel á jólnunum,
en eg verð skotinn í kjólnunum,
segir fólkið.

Deir eiga Pool-roðm með prakt og kurt,
fyrir fólkið,
og engum vísað þar er á burt,
segir fólkið.
Þar eru velþektar veðreiðar,
og vandalaust er að græða þar,
segir fólkið.

Deir eiga bókasöfn björt og há,
fyrir fólkið,
þau frjálst er hverjum að horfa á,
segir fólkið.
En ef þú biður um bækurnar,
sem beztar finnast, þær eru ei þar,
fyrir fólkið.

Þar eru framaðir fiskimenn,
segir fólkið.
En Birtingurinn er bölvun enn,
fyrir fólkið.
Hann getur líkst okkar Gullaugum,
og gengið hreint fram af stjórnunum,
segir fólkið.

Þar eru prestar, sem prédika,
fyrir fólkið.

Það koma fáir í kirkjuna,
segir fólkið.

En "Jólin, Páskar og Markan" má,
í-mykri tendra þeim ljósið hjá,
segir fólkið.

Þeir eiga Þjóðræknis-félag fínt,
segir fólkið.

Sem hefir framkvæmdir Roosevelt's rýnt,
fyrir fólkið.

En Bretinn verður að krjúpa á kné
og kasta í landana stóru fé,
segir fólkið.

Þar eru fréttu-blöð, frjáls og góð,
segir fólkið.

Þau birta ritgerðir, bréf og ljóð,
fyrir fólkið.

Og ferðasögur, og fágæti,
og flestir kalla það ágæti,
segir fólkið.

Að kvenfélögunum kveður mest,
segir fólkið.

Þær kunna að matreiða mest og bezt
fyrir fólkið.

Með sviðum, kæfu og sultu enn,
þær seðja annara kvenna menn,
segir fólkið.

Af skólakennurum skari er þar,
fyrir fólkið.

Þeir ættu að sæma sér alstaðar,
segir fólkið.

Og börnin okkar þess bera vott,
að bæði er hirðing og fóðrið gott,
segir fólkið.

Af músiköntum er mesti fans,
segir fólkið.

Þeir kenna Theory, þjálfun, dans,
fyrir fólkið.

Þeir finna upp alskonar fingra-mál,
sem fær ei skilið nein algeng sál,
segir fólkið.

Og lækna-stéttin er leikin þar,
segir fólkið,

þeir eru á verði þar alstaðar,
fyrir fólkið.

Svo gerlar, sýklar og synda-gjöld
ei sést þar hafa í nærri öld,
segir fólkið.

Þar eru lögmenn, sem láta ei flá
okkur fólkið.

En gálginn mannlaus oss mænir á,
segir fólkið.

Í skugga gálgans þeir ganga inn
að gleðja fordæmdan landa sinn,
fyrir fólkið.

Og þar er ágætur karla-kór,
segir fólkið.

Þeir mega ei smakka neinn mjöð né bjór,
segir fólkið.

En eftir concert þá enginn sér,
því allir verða að bjarga sér,
segir fólkið.

Jón verður organisti

Í vestrinu sólin sæla hló,
þá sat hann og orgelið þandi og sló
í nýjum sokkum, með nýja skó,
því nú átti að sýna hvað í honum bjó.
— í bassanum digurt drundi.
En sóknarnefnd, sat á fundi.

A fótá-bassanum fór hann á sprett,
og flestir undruðust hvað hann steig létt.
Og hljóðið var eitthvað svo himneskt — og nett,
með hælunum sló hann og tánum, — alt rétt.
— í bassanum digurt drundi.
En söngflokkur sælunni undi.

Og moldviðris-þoka að fótum hans féll,
hann fann ekki C, svo hann steig niður á L,
en hrapaði lengra, með skruðningi og skell,

alt skalf sem á þræði, er maðurinn féll.

— í bassanum digurt drundi.

En syfjaður söfnuður stundi.

Og áttunum reyndi hann þó aftur að ná,

en ilt er að rata í nótna-lág.

Hann reyndi sitt bezta, en rak sig á

og rann eftir nótnum þvers og ská.

— í bassanum digurt drundi.

En kirkjan, — en kirkjan, — hún hrundi.

Jón verður umsjónarmaður skemtigarðs

Jú, hér er margt að hugsa um, þó fólkið viti fátt um ferðir mínar, eftir sólarlagið.

Það skilja mænd jú fáir, hvaða æfi eg hef átt, því unga fólkið bæði er klókt og lagið.

Ög ótal leyni-lundir, og leyni-runna fans, sem líta verð eg eftir, — og króka-mergð og skans, svo velsæminu voða hætta er búin.

Já, hér er sífeld hætta á ferð, og hólð ups, vinur minn.

Eg hitti eitt sinn 13 lagabrjóta.

Eg tók þá alla fasta, í tugthús rak þá inn,

I tell you, þá var fínt að kunna að skjóta.

Eg höndlaði þá ruff, believe me, eg var orðinn sore að elta þá um miðja nótt í gegnum brös og for.

And dont forget, I done this mörgum sinnum.

Eg hefi vinir vakað þegar aðrir sváfu sætt, og siðferðinu reynt að halda í skefjum,

og siglt hann stundum krappan, og sjálfum orðið
að sjá það flirta og stinga saman nefjum. hætt
En altaf komst eg óskaddaður út úr þessum leik,
en oft var holdið reiðubúið, sálin þreytt og veik.
Já, svei mér, ef eg vil það nokkuð verra.

Með sveittan skallann sit eg oft og horfi í húm og
og hlusta þar til eyrun fara að sviða. nótt,

En mér er næsta furða hvað morgnar stundum
hvað myrkrið er þá stutt, og fljótt að líða. fljótt,

En það er þy gosh bezt að segja fátt um þetta flest,
— mér finst eg eiga skilið að taka stundum rest,
þá varðar engan um það, hvað eg geri.

En siðferðinu vinn eg meðan dagur lýsir loft,
og lem þá synd og spilling báðum höndum.

Þið haldið kannske að djöbbið mitt sé easy eða soft,
að elta þessi glæpa-hjú á röndum.

En heavens, það er háska djöbb, og heiglum ekki
fært,

og hefði eg ekki Gráskinnu, og fleira þvílíkt lært,
þá væri eg eflaust sjálfur syndum vafinn.

Jón verður umsjónarmaður fjölhýsis — Eldsvoðinn

Jóni hafði verið sagt, að þegar að eldsvoða bæri að
höndum í fjölhýsum — apartment blocks —
yrði að loka íbúðinni sem eldurinn væri
í, og ekkert mætti taka þaðan út.

Bruna-pípan blés og skrækti,
bálið óðum magnast tók.
Jón í lúna lófa hrækti,
loganum móti hausinn skók.

Inni fyrir æði ríkti,
enginn fann þar rétta brók.
Jón í gegn um gatið kíkti,
gretti sig og bölvu tók.

Opnast hurð og út er dreginn
afar mikill dívan þá.
Eldurinn var nú öllu megin,
illa Jóni gekk að sjá.

Hóf hann dívan hátt frá jörðu,
henti 'onum í bálið inn.

Sagði það myndi mæta hörðu
að moka eldi á carpetin.

Harðnar rimma. Út úr eldi
aldraðri er kastað snót.
Yfir sig kastar kappinn feldi,
karlmannlega snerist mót.

Kraftalega kellu, tekur
kallar inn með mikið fát:
— Inn í bálið hana hrekur —.

"Hell, do you mean to throw this out".

Jón verður ritstjóri

FORSENDUR

(Lagboði: "Hin fegursta rósín er fundin")

*Í þjóðmála straum-móðu stóð hann,
og streymdi sig móðan — og óðan.
Svo djúpt náði hans dómara kraftur
að draugarnir gengu hér aftur.*

Hér má eg berjast við prentvillu-pest,
púkar þeir ætla mig lifandi að kæfa,
ofan á það, þegar alt sem þú lest
ætla mitt háfleygi að myrða og svæfa.
Svo verð eg margoft að þjarka og þæfa,
— það eru alskonar "Gení" til —
þá verð eg, karl minn, oft kraftana að æfa,
kasta því burtu sem eg ekki skil.

Kvæðin að mér fossa og fljóta,
formlaus, rímuð, stutt og löng,
sumir uppsögn óðar hóta
ef eg birti ei þeirra söng.

Þá verð eg reiður og þrjóskastrú nú stundum,

þori samt ekki að vísa þeim frá,
þá yrði hárviss á hluteiga fundum
háværð og skammir og endlaus "row".
Læt eg þá gossa, — og labba inn í smiðjuna,
legg alt í prentarans skapandi mund,
kýs mér það fremur en halda út í hryðjuna.
— Herra minn. — Svona er ritstjórans pund.

Svo fæ eg skammir frá öllum, um alt:
Oflangar greinar og hóflausar ræður.
Einum finst heitt það sem öðrum finst kalt.
— Allir þó hélt eg að væri hér bræður. —
Þeir segja eg prenti upp skammir og skræður,
skilji ekki ritstjórans útvöldu stétt,
alt sem eg riti sé andlausar hræður,
á íslenzku þjóðina setji það blett.

Bréfin að mér fossa og fljóta,
friður enginn hlotnast mér,
nokkrir biðja, nokkrir hóta,
nauðir mínar enginn sér.

Skáldin þeir vilja úr heiminum hrekja,
hafa þar fréttir í kvæðanna stað,
eitthvað, sem mætti í mönnunum vekja

meira af framkvæmdum. — Svo er nú það. —
Skáldin, þau eru þó saltið og súrdeigið,
sjáandans skyggni og hrópandans raust,
þeim var í upphafi úthlutað víðfleygið,
eilífa vorið, sem þekkir ei haust.

Guttorm þeir álíta tyrfinn og töff.
Trúleysi mikið í Sigfúsar kvæðum.
Lúðvík þeir segja sé langt um of röff,
“lítið á svoleiðis skáldskap við græðum”.
Skúli sé allur í eldgömlum fræðum.
Einar Páll snjall, ef hann hitti það rétt,
“þar er þó litur af ljóðrænum glæðum”.
Léttur sé Magnús, en rími þó slétt.

Ragnar yrki af innri þörfum.
Ágætt margt frá hörpu Jóns.
Hjálmar skjóti hvössum örfum,
helst og bezt, á kvöldum “Fróns”.

Ríkharður djarflega röddina brýni,
riti of mikið, en kveði of stutt,
margoft þó efandi mönnum hann sýni
að meistara erindi geti hann flutt.
Gísli sé hárviss á háttum og þýðingum,

harpan sé ljóðræn, — og margt sé þar gott.
Bergthór sé meistari í mállegum prýðingum,
margt sem hann yrki, sé barasta flott.

Kaldbakur, segja þeir, kveður oft snjalt,
kastar þó höndum að formi og rími.
Sveini sé trúandi að yrkja um alt,
ef honum veitist þá næði og tími,
þeir segja að í mörgu hann beri af Brími.
Bragína Sigurður teygi um of,
röddin sé hvell, eins og hljómandi sími,
helzt ef hann kveði um bindindi lof.

Páll sé bíssí æ að yrkja
ástarljóð, og þvílíkt dót,
annað kunni hann ekki að virkja,
óhæfur á Þorra-mót.

Hann, sem þó áður var almenningss gleði,
yrki nú trúar og vorsólar-ljóð.

“Hvað annars öllum þeim umskiftum réði
okkur er dulið, — því harpan er góð”.

Ljóðfákur Jónasar jafnist við flesta
jóa, er skeiða um ritvöllin nú.

Þó finst víst mörgum, að það sé hans bezta
þegar hann skrifi um stjórnmál og trú.

Þorsteinn sé langorður, yrki þó oft
ágætar drápur um stórmenni — og fleira.
Þórður á hugvængjum hleypi um loft
hraðar, en Eimreiða-meistarar keyra.
Hornfjörð sé ekki svo afleitt að heyra.
Örsjaldan Vigfúsi fatist sín skot.
— Svona er nú skrifað. — Og meira og meira,
mér finst það ætli að slá mig í rot.

Bréfin að mér fossa og fljóta,
friður enginn hlotnast mér.
Nokkrir biðja, nokkrir hóta,
náuðir mínar enginn sér.

Svo koma aðrir, og hinir — og hinir,
— hugsjóna drifunni kafna eg í. —
Svei mér, þeir eru ekki í sókninni linir,
sækja og verjast, — en undan eg flý. —
Læt eg þá gossa — og labba inn í smiðjuna,
legg alt í prentarans skapandi mund,
kýs mér það fremur en halda út í hryðjuna.
— Herra minn, — svona er ritstjórans pund.

△

Jón yrkir í Laxneskum stíl

— Hugsjónin —

Fagurt var landið. Sólin geisla sína
sem sveskju-mauk á hlið og og dali breiddi.
Þá sá eg fyrsta sinni hugsjón mína,
eg sá hún annan mann við hlið sér leiddi.

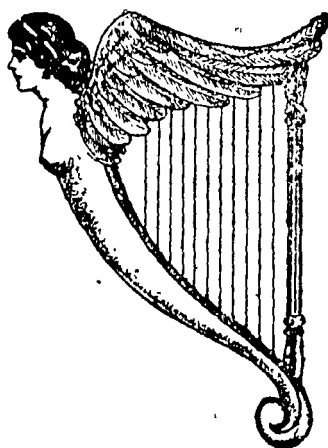
Hugur minn varð sem heitur gufu-sleði
og hjarta mitt sem blossí úr Kötlu inni.
Eg fann að öll mín framtíð stóð í veði
ef fengi eg ekki vald á hugsjón minni.

Og hár mitt reis sem Hallormsstaða-skógur
úr haustfönn. Augun líkt og sólin stöðu,
en nefið varð sem þykkur bjarndýrs-bógur,
og brúnir mínar líktust "Skólavörðu".

Sem físi-belgúr brjóst mitt þandist sundur,
svó brustu allir saumar. — Þvílík undur —.

Og það varð okkar fyrsti og eini fundur./
— Eg fölnaði og dó, — sem “gulur hundur”.

En alheims-kerfið anda virtist týna
er örn minn sjúkur, vængja-takið misti.
Svo breiddi haustið hungur-blæju sína
á heiminn allan, — barnið skáldsins frysti.

Siglingin á skemti-snekkjunni

Eitt kvöld, er máninn mildi
á miðri hvelving stóð,
og eg var sestur inni
að yrkja um Kötur ljóð.
Eg mintist margs er skeði
í minni ungu tíð,
og fyrir sjónum sveima
eg sá mitt ástar-stríð.

Og eitt, sem gleymt var áður,
í öllum þessum straum:
Er Kata gaf mér kossinn,
og kippti í stýris-taum,
og kvað: Þú kant að sigla
minn kæri, góði Jón,
þú brýtur öldubökin
sem banakringlur, ljón.

Og gleymdu ei góði vinur,
— eg gef þér fyrir satt —
að þú ert flestum fremri
sem formanns bera hatt.
A Vínlands vötnum stóru
þú vinnur lof og prís, —
þú ert í essi þínu
er aldan háa rís.

★

Já, hér var spáný hugmynd.
Eg hét að sýna þjóð
að ennþá rynni íslenzkt
í æðum mínum blóð.
Eg keypti bezta bátinn,
og bjó hann sjálfur út,
eg fékk mér flesk og baunir
og fullan viskí-kút.

Frá Selkirk vildi eg sigla
við silfrað mánans glit.
Þar átti eg ótal vini,
sem ekkert töldu vit

að stýra bæði og stjórna
og standa í austri um leið,
og talaði fátt en fann þó
hve fljótt að tíminn leið.

Og kašteinn Sigurð sagði:
þú siglir ekki í nótt,
og ef þú ekki hlýðir,
þá engum verður rótt.
Því barómetrið boðar
nú bæði snjó og regn,
slíkt veður jafnvel væri
nú Wolverine um megn.

Svo flutti Kristján kvæði
um kappi á norður-leið,
sem kynni að sigla hann krappann,
og koma ferð á skeið,
og fullum seglum sigldi,
en sækti um engra ráð.
Í, Þ. Þ. Þorsteins sögu
hans þrekraun yrði skráð.

Þá lyfti eg hatti: Herrar
nú hestaskál eg drekk.
Eg flýtt ef fleytan þolir,
ef fleytan bilar, sekk.
En eg skal svei mér sanna
að segl ei rifa þarf,
slíkt Ketill Hængur hefði
víst, haldið lyddu-starf.

Og þegar sólín svinna
af svölum öldum steig,
eg setti upp segl í skyndi
og saup mér góðan teig.
Svo stýrði eg fram hjá slúnni
og strengdi seglin öll,
þá hlupu Indíánar
sem alið stóð um fjöll.

En Oddur á Vigri úti
með öldnum hetjum stóð,
er fley mitt fram hjá rendi:
"Já, fleytan þessi er góð."

Og stýri og seglum stjórnað
eg stundum hefi séð,
en þarna er, mænd you, maður
sem mér fellur í geð.

En Stefán stóð á Bakka
og starði veðri mót:
"Já, hann er bara heppinn
að hafa í bátnum grjót.
Hann liggur á hléborðs-lista
er löðrið fastast slær,
Hann fer til fjandans bráðum,
með fastar allar klær.

Og Thór, um glugga gægðist:
"Nei, guð minn, þvílíkt flón.
Að láta svona sigla
er sorg og skömm og tjón.
Eg gæti ekki "Goldfield"
svo glannalega beitt
í vonzku-veðri og öldu.
Hann veit, jú, ekki neitt".

Sem eldur yfir sinu
um allan Gimli bæ
var fregnin óðar flogin
sem finni krummi hræ.
Og Þórður í Lakeside lagði
sér lítinn pencil frá:
"Við lokum upp, svo lallinn
ei lendi okkur hjá".

En utar öllum töngum
þó ofurmennið flaug,
menn þóttust heyra hrikta
í hverju borði og taug.
En Kárdal sagðist kunna
það kveða fyrir satt,
að bak við seglin sæist,
á svartan kvenmanns-hatt,

A Birkinesi bóndinn
í brimið starði hvítt.
Jú, hér er eitthvert undur
og eitthvað splunku-nýtt:

Á kló hann kann ei slaka,
en kemst þó mäske í höfn,
því hann á huga að sigla
þó hamist loft og dröfn.

Í Breiðu-vík var bylgjan
nú bæði kröpp og há,
þar Gísli stóð á ströndu
og starði bátinn á:

“Hann ætti að beita utar
svo ekki hljótist tjón,
hann brýtur bryggjuna á Hnausum,
það bölvað erki-flón.”

Og nú var fregnin flogin
um firðskeytanna-leið,
og flokkur frægra manna
hjá fljóts-mynninu beið.
En Sveinn, í sóknum harður
var sjálfur bosinn nú:
“Hann kúfvendir og kafnar
sem ketlingur í slú.

Nú blokkum alla ósa
svo inn hann megi ei ná.
Sá bölvadur Bolshiviki
er bezt að sigli hjá.
Þeir sigla á sjó og landi
og svífast einskis nú. —
Þeir eiga enga hugsjón
og ekkert heila-bú".

★

En áfram, áfram norður,
í ofsaroki og sjó,
Jón sigldi fullum seglum
og sízt úr gangi dró.
Hvað innanborðs hann átti
var engum leyft að sjá.
Var Kata máske komin
í kútinn, Jóni hjá?

Upplýsingar um undanfarandi kvæði

Sjötta vísa

Kafteinn Sigurð, var lengi skipstjóri á "Wolverine", traustasta skipinu á Winnipeg-vatni.

Tíunda vísa

Oddur á Vigri, gamall sjósóknari á Winnipeg-vatni, og lét sér ekki alt fyrir brjósti brenna.

Ellefta vísa

Stefán á Bakka, formaður góður og sjógarður um og fyrir aldamótin, átti þá útræði frá Borgarfirði eystra.

Tólfta vísa

Thór Ellison, sjómaður, formaður, skipstjóri, eigandi gufuskipsins "Goldfield", kaupmaður, o. fl.

Þrettánda vísa

Þórður í Lakeside, varfærinn stórkaupmaður á Gimli, átrúnaðargóð viðskiftamanna sinna.

Fjórtánda vísa

Kárdal, aðstoðar póstmeistari á Gimli, söngmaður, glöggskygn og góður félagi.

Fimmtánda vísa

Bóndinn á Birkinesi, — Jón B. Johnson, þaulvanur og áræðinn sjósóknari, rifaði aldrei segl eða slakaði á kló að þarflausu.

Sextánda vísa

Gísli í Breiðuvík, factor á Hnausum. — Bryggjan þar var honum til nauðsynja og blessunar, og var honum því ant um hana.

Sautjánda og átjánda vísa

Fljótsmynni, er nefnt þar sem Íslendinga-fljót fellur í Winnipeg-vatn. — Sveinn, er stórkaupmaður við fljótið, má hann heita goði sveitar sinnar, lætur hann mjög til sín taka í flestum málum, — en grunt er sagt á því góða, milli hans og Bolsvíkinga.

Úr dagbók Kötú

15 ára. Alt er bjart og blítt,
blikar lífsins sunna skært og hlýtt,
vona-blómin vaxa stór og smá,
varla er neitt, sem gæfu skyggi á.
Gatan mín er greið og slétt að sjá,
göfug býr í hjarta mínu þrá.

20 ára. Ó, sú unaðs-sýn:
Augu flestra mæna blítt til mín.
Glitra eg sjálf, sem glóey vors um stund.
Gyðjan ástar lyftir bjartri mund,
veiðir hvern, sem varlega ekki fer,
varpar honum beint að fótum mér.

25. Um stund mér óhætt er,
ennþá má eg til að skemta mér,
tæla þá, sem gleyma sjálfum sér,

sína framtíð helga aðeins mér,
erja og strita nótt og nýtan dag,
nærri dauðir. Alt er mér í hag.

30 ára. Upprunnin nú er
efalaust sú stund að kjósi eg mér
mann, sem ber af öllum æskulýð.
— Eg er talin gáfuð bæði og fríð.
Mann, sem hefir óþrjótandi auð.
Aldrei, aldrei skal eg verða snauð.

35. Eg einhvern ótta finn,
ekki greina kann það hugur minn.
Nú er bezt að hleypa ei neinu hjá,
hugsa um framtíð mína. Látum sjá:
Þrjátíu og fimm. Eg ung er enn,
ennþá skal eg tæla nokkra menn.

40 ára. Ofseint er,
úr að velja tekst ei framar mér,
beztu árin eru liðin hjá.
Einhverjum má eg þó til að ná.

Astar-gyðja, enn eg treysti þér.

Ó, eg gætti heldur seint að mér.

45. Eg armædd er,

ógurlega sorgin þjakar mér.

Eg er meira en sextug á að sjá,

silfur-litur færist hár mitt á.

Vona-blómin fölnuð, frosin, dauð,

friður allur horfinn. — Eg er snauð.

★

50 ára. — Alt er bjart og blítt,

blikar sól að nýju, skært og hlýtt.

Vona-blómin vaxa stór og smá,

varla er neitt, sem gæfu skyggi á.

Gatan mín er greið og slétt að sjá.

— Guði sé lof, — nú er hann Jón mér hjá.

Til þeirra sem lesa þessa bók

Þegar eg gaf út fyrstu ljóðabók mína "Norður-Reykir", 1936, vakti það aðallega fyrir mér, að koma undir eitt þak þessum hraknings smá-kvæðum mínum, sem þá voru á víð og dreif í blöðum og ritum. Þau voru mér kær, og ekki sízt vegna þess, að þau höfðu fylgt mér um mörg ár úti um engi og akra þessa vest-ræna lands, og jafnvel stigið óboðin inn í strætisvagna og járnbrautar-lestir, og stundum haldið fyrir mér vöku og háð einvígi við þreytuna, sem beið mín annars vegar, þegar til náða var gengið.

Þeirri bók minni var tekið mjög vinsamlega af gagnrýnendum og einstaklingum, bæði heima á ætt-jörðinni og hér vestra. Yrði það alt of langt mál að til-færa þau ummæli hér.

Nú um leið og þessi nýja bók mín hefur göngu sína, vil eg þakka öll þau góðu orð og gagnrýni sem "Norður-Reykir" urðu aðnjótandi.

"Skilarétt", legg eg nú undir almennings og gagn-rýnenda dóm.

Í einu bréfi sínu til Koríntumanna segir Páll postull: "Þegar eg var barn, talaði eg sem barn, var lyndur eins og barn og hugsaði sem barn; en þegar eg varð fullorðinn, lagði eg af bernskuna".

Eg get í flestum atriðum tekið undir með nafna mínum. Það eitt skortir þó á, að eg hefi ekki ennþá lagt af bernskuna, því nú er eg að gefa út aðra bók, þrátt fyrir það, að engin von er um sölu til þess að borga kostnaðinn af útgáfunni, nema með aðstoð "Anda Lampans".

Hugmyndin hjá mér í fyrstu var sú, að gefa út öll mín kvæði, sem ekki birtust í "Norður-Reykjum", en því varð ekki viðkomið vegna pappírseklu og annara ástæðna. — Til dæmis á eg enn í handriti stóran kvæðabálk, "Rökkurljóð", ásamt öðrum kvæðum, sem "Skilarétt" ekki gat rúmað. Ef tími og ástæður leyfa, verða þau prentuð seinna.

Enda eg svo þessar línur með innilegu þakklæti til þeirra, sem hafa veitt mér uppörvun og aðstoð við þessa útgáfu, og birti um leið eitt af mínum æsku-ljóðum og — apology.

—Winnipeg, Canada, nóvember 1947.

PALL S. PÁLSSON

Farfuglinn

— 1899 —

Hann kom í vor, og kátt hann söng,
er klaka leysti af fjöllum,
og fossar kváðu í kletta-þröng
með köldum boða-föllum.
Hér hafði hann líka áður átt
sér unga í hreiðri smáa,
um vornæturnar kvakað kátt
við kletta-beltið háa.

Nú var hann kominn. Sætt hann söng,
er sólin gekk að beði,
þau kvæði voru ljúf og löng,
um líf og von og gleði.
En þegar sól í austur-átt
um árdags-stundu glóði,
þá sveif hann upp í hæðir hátt
með hlýju vinar-ljóði.

En sól á lofti lækka tók,
og líkbrag fossar sūngu,
og helkalt færðist feigðar-mók
á fögru blómin ungu,
en fuglar hópa færðust í
og flugu burtu hljóðir,
þeir vissu um löndin væn og hlý
þar vetrar eru góðir.

Þá sat hann eftir aleinn, sár,
með annan vænginn brotinn,
og köld í augum kvala-tár,
hans kjarkur var nú þrotinn.
Hann þráði fjör og frelsi og líf,
hann fann til ótta og kvíða.
Hann sá hið bitra sorga-kíf,
— hve sárt hann myndi líða.

Svo komu hríðar, klaki, snjár,
og kuldinn næddi bráður,
en fuglinn litli sat þá sár
af sulti og kvölum þjáður,

og hryggur dauða horfði mót,
hann hræddist gaddinn, snjáinn.
Með brotinn væng og frosinn fót
hann féll að lokum, — dáinn.

En nálag drundi hríðin hörð,
um hlíð og dali næddi,
og köldum höndum kreisti jörð
og kvaldi alt og hræddi,
svo alt hið veika hníga hlaut
og hyljast undir fönnum,
og gjörvalt vetri grimmum laut,
sem gnísti freðnum tönnum. —

Apology

Það var ekki grösugt í "grænulág",
en gaddur á norður-fjöllum,
er lituð þið dagrenning, lömbin smá,
þá var lítið af sprottnum völlum,
en smalinn hafði samt hug — og þrá —
úr hriðinni að bjarga ykkur öllum.

En kyrkings-vor með kulda-slyddu nætur
eg kvíði, að hafi veiklað ykkar þrótt.
Þið hafið máské aldrei beðið bætur
frá barning ykkar þessa fyrstu nótt,
þó góðvild smalans drægi úr kulda-kreppum,
að klæða ykkur sínum slitnu leppum.

RÖÐ KVÆÐANNA

Til konunnar minnar 125

FRÁ DAGMALUM TIL NATTMALA

Hjá Kleppum.....	9
Kvöldkyrö.....	14
Alfa-mærlin.....	15
Hraungangan.....	18
Bæn.....	21
Til Íslands.....	24
Til dr. Rögnv. Péturssonar (60 ára).....	27
Til Íslands.....	29
Avarp Fjallkonunnar.....	31
Þú söngst mér lag.....	33
Rís bjarta sól.....	35
Skýja-borgir.....	37
Kirkjurústir.....	38
Skipbrots-maðurinn.....	39
Villiöndin.....	41
Lokaróðurinn.....	44
Til dr. M. B. Halldórsson.....	48
Frumherjar hinna frjálsu trúarskoðana.....	50
Til J. F. Kristjánssonar.....	52
Ísland.....	54
Myndin.....	56
Undir burtför.....	63
Konungsefnið.....	65
Franklín D. Roosevelt.....	69
Raddir frá liðnum árum.....	75
Óp allra þjóða.....	77
Til Steindórs Jakobssonar.....	79

Útfall	81
Sólsetur	83
Asra	84
Til Önnu Ólafsson.....	85
Almællisvisur	88
Aðfangadags-kvöld jóla 1945	90
Nýlendulæknirinn	93
Til Gísla Jónssonar.....	95
Nú haustar	96
Dollarinn	98
Minni minnanna.	101
Sólarlag	105
Til kvöldstjörunnar.....	106
Páll Douglas Ramsay	108

ÞORPIÐ HLJÓÐA

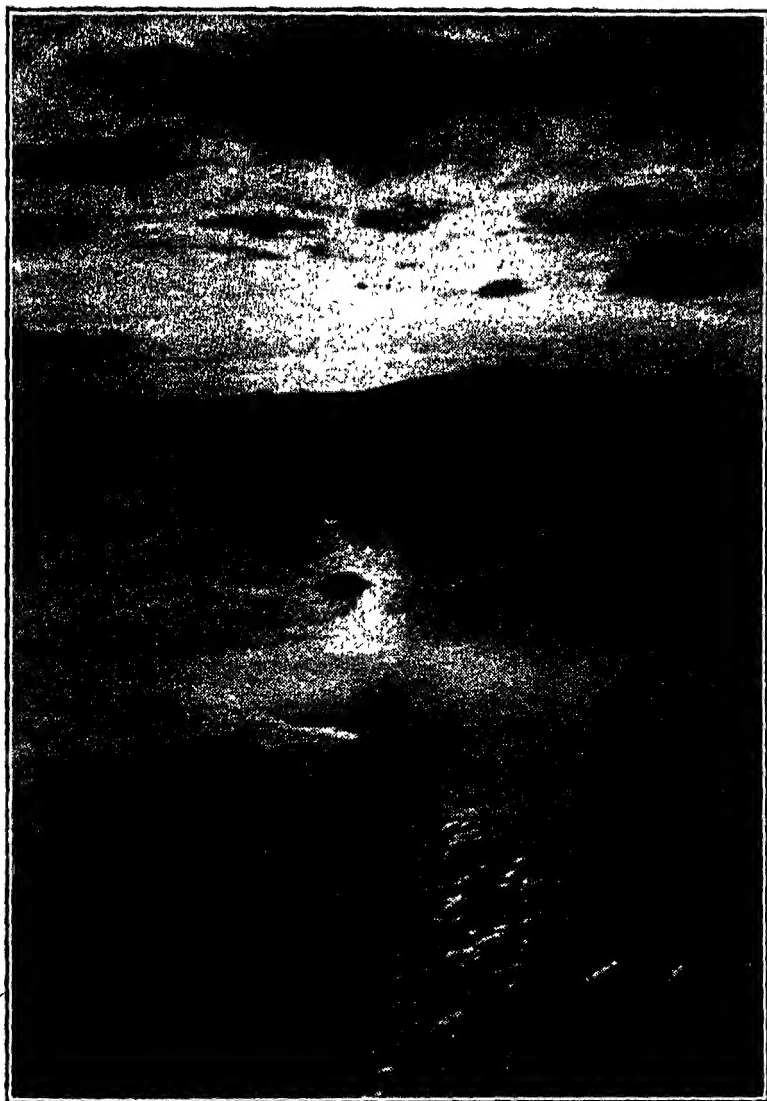
Móðurmissir	113
Egill Árnason frá Bakka	115
Ragnar E. Kvaran.....	116
Matthías hundrað ára.....	119
Dr. Rögnvaldur Pétursson.....	120
Séra Guðmundur Árnason.....	123
Dr. Magnús B. Halldórsson	125
Guðni Ísleifsson frá Signýjarstöðum.....	127
Árni Eggertsson	129
Soffía Valgarðsson	131
Ólóf Elin Sigmundsson.....	132
Til Árna Sigurðssonar.....	133
Jóhann Sigurðsson, flugmaður.....	135
Franklin D. Roosevelt.....	137
Til Jóhannesar Pétursson.....	139
Við andlátsfregn skáldkonunnar	
Guðrúnar H. Finnsdóttur.....	141
Sigrún Gíslason frá Revkjavík, Man.....	143
Til Gyðu og Stefáns Anderson.....	145
Vilhelm E. og Harald M. T. Anderson.....	147
Jóhann Hjörtur Pálsson	149
Til Jónasar Pálssonar.....	151
Kveðja til Kristjáns bróður míns.....	153
Jónas Pálsson	155
Við legstað móður minnar	
Sigurbjargar Helgadóttur	157

"EG HEYRI UNADS-ÓMA"

Eg hef mín augu upp til þín.. .. .	161
Heyr, heyr þann söng... .. .	163
Kvöldsöngur	165
Nýárs sálmur... .. .	166
Leið oss faðir... .. .	168

JÓN OG KATA

Fyrstu fundir, — Trúlofun, — Ameríka.. .. .	171
Ummyndunin, — Kata skiftir um búning... .. .	174
Endurfundir, — Skilnaður, — Sorg... .. .	176
Jón verður einsöngvari karlakórsins	179
Jón yrkir um lífið í Winniþeg... .. .	184
Jón verður organisti.. .. .	190
Jón verður umsjónarmaður skemtiagarðs... .. .	192
Jón verður umsjónarmaður fjölhýsis — Eldsvoðinn.. .. .	194
Jón verður ritstjóri	196
Jón yrkir í Laxneskum stíl	201
Siglingin á skemti-snekkjunni	203
Úr dagbók Kötú... .. .	212
Til þeirra sem lesa þessa bók	215
Farfuglinn	217
Apology	220

Sólariag á Norður-Reykjum

